

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเจริญเติบโตของเงินทุนภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำกัด ผู้ศึกษาใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์
2. ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำกัด
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการออม
4. การบริหารเงินทุน และการลงทุนในสหกรณ์
5. การพยากรณ์
6. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม และการวิเคราะห์อัตราส่วนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. ภาคสรุป
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (ม.ป.ป.ฉ) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ไว้ ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาศัยในที่ชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเงินเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์นอกวง และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

ประวัติความเป็นมา

ในภาวะปัจจุบัน ประชาชนประสบปัญหาเกี่ยวกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ผู้ที่มีรายได้น้อยได้รับความเดือดร้อนเพราะไม่สามารถจะหารายได้เพิ่มให้เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น และมักจะแก้ไขปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินจากนายทุน โดยยอมเสีย ดอกเบี้ยในอัตราสูง จึงก่อให้เกิดหนี้สินผูกพัน และก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัวภายหลังบุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว จึงร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยการรวมกลุ่มกัน จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน โดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งแรกในประเทศไทย คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ข้าราชการสหกรณ์และพนักงานธนาคารเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ (ธนาคารเพื่อการพัฒนาสหกรณ์) ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น "ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร") จัดทะเบียนเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2429 โดยใช้ชื่อว่า "สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินใช้" ปัจจุบันชื่อว่า "สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด"

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่ส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นสมาชิกรู้จักการประหยัด รู้จักการออมทรัพย์และสามารถบริการเงินกู้ ให้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น โดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมอีกทางหนึ่ง ดังนี้

1. การส่งเสริมการออมทรัพย์ เป็นวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1.1 การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการถือหุ้น สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกส่งชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน โฉนดการหักเงินค่าหุ้น ณ ที่จ่ายเงินเดือนและจ่ายเงินปันผลค่าหุ้น ให้แก่สมาชิกตามอัตราที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ เงินปันผลที่ได้รับนี้ไม่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ และเมื่อสมาชิกลาออกจากสหกรณ์ก็สามารถถอนค่าหุ้นคืนได้

1.2 การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน สหกรณ์มีบริการด้านเงินฝากทั้งประเภทเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ และให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์ หรือสูงกว่าตามฐานะของแต่ละสหกรณ์

2. การให้เงินกู้แก่สมาชิก สหกรณ์จะนำเงินค่าหุ้นและเงินฝากของสมาชิกรวมกันไว้ให้สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือเดือดร้อนกู้ยืม โดยคิดดอกเบี้ยต่ำกว่าเอกชน

ลักษณะการให้เงินกู้

เงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้กับสมาชิกมี 3 ประเภท คือ

1. เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน ในกรณีที่สมาชิกมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีรายจ่ายที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน สมาชิกสามารถกู้เงินประเภทนี้จากสหกรณ์ได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินได้รายเดือน แต่จำกัดขั้นสูงไว้ตามฐานะของแต่ละสหกรณ์และกำหนดส่งชำระคืนไม่เกิน 2 งวดรายเดือน เงินกู้ประเภทนี้ไม่ต้องมีหลักประกัน

2. เงินกู้สามัญ สมาชิกสามารถกู้เงินประเภทนี้ได้ประมาณ 4-15 เท่าของเงินได้รายเดือน แต่จะจำกัดขั้นสูงไว้ตามฐานะของแต่ละสหกรณ์ และกำหนดส่งชำระคืนระหว่าง 24-72 งวดรายเดือน และต้องมีสมาชิกด้วยกันค้ำประกัน อย่างน้อย 1 คน การกำหนดวงเงินกู้ฉุกเฉินและสามัญ จะใช้เงินเดือนเฉลี่ยของสมาชิกแต่ละสหกรณ์เป็นฐานในการกำหนด ตัวอย่าง เช่น สหกรณ์แห่งหนึ่ง สมาชิกมีเงินเฉลี่ย 10,000 บาท/เดือน ขั้นสูงของวงเงินกู้ฉุกเฉินควรเป็น 5,000 บาท ขั้นสูงของวงเงินกู้สามัญ ควรเป็น 40,000-150,000 บาท แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและดุลยพินิจของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในการกำหนดระเบียบ

3. เงินกู้พิเศษ ถ้าสหกรณ์มีฐานะมั่นคงแล้ว สหกรณ์จะเปิดบริการให้เงินกู้พิเศษ เพื่อให้สมาชิกนำไปลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือกู้ไปเพื่อการเคหะสงเคราะห์ เงินกู้ประเภทนี้สามารถกู้ตามจำนวนเงินที่จะนำไปลงทุนประกอบอาชีพ หรือขึ้นอยู่กับราคาของบ้านและที่ดินที่จะซื้อ หรือจำกัดขั้นสูงไว้ไม่เกิน 400,000-1,000,000 บาท และกำหนดชำระคืน ตั้งแต่ 10-15 ปี โดยมี อสังหาริมทรัพย์เป็นหลักจำนองค้ำประกัน

การดำเนินงาน

สหกรณ์ออมทรัพย์ดำเนินการโดยสมาชิก กล่าวคือ เมื่อได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นแล้ว สมาชิกจะเลือกตั้งตัวแทนจากที่ประชุมใหญ่ให้เข้ามาบริหารงานในสหกรณ์ ตัวแทนสมาชิกเหล่านี้เรียกว่า "คณะกรรมการดำเนินการ" มีประมาณ 7-15 คน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นๆ คณะกรรมการดำเนินการ จะทำหน้าที่บริหารกิจการสหกรณ์ โดยจะมีการประชุม อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายในการทำงาน แล้วจึงมอบให้ "ฝ่ายจัดการ" รับผิดชอบปฏิบัติงานต่อไป ฝ่ายจัดการนั้น ประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ สมุห์บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่บริการแก่สมาชิกที่มาติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ห้องสมุดงานวิจัย

วันที่..... 9 10 2555

เลขทะเบียน..... 247612

เลขเรียกหนังสือ.....

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์

1. เงินค่าหุ้น
2. เงินรับฝากจากสมาชิก
3. ทุนสำรองและทุนสะสมอื่นๆ
4. เงินกู้ยืม
5. เงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มี 2 วิธี คือ

1. กรณีในหน่วยงานหรือชุมชนที่มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์แล้ว ท่านที่มีความประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกกระทำได้โดยการยื่นใบสมัครต่อสหกรณ์ เพื่อสหกรณ์จะนำใบสมัครของท่านเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์พิจารณารับเข้าเป็นสมาชิก เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรับท่านเป็นสมาชิกแล้ว ท่านจะต้องชำระเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้าประมาณ 20-50 บาท ชำระค่าหุ้นประมาณ 4-5 % ของเงินรายได้ และลงรายมือชื่อในทะเบียนสมาชิก จากนั้นท่านจะมีสิทธิในสหกรณ์เช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่นๆ สหกรณ์จะจ่ายเงินปันผลตามหุ้นให้แก่ท่านเป็นประจำทุกปี และเมื่อท่านลาออกจากการเป็นสมาชิกภาพ ท่านสามารถถอนค่าหุ้นคืนทั้งหมดได้ ส่วนค่าธรรมเนียมแรกเข้าสหกรณ์จะไม่จ่ายคืนให้ เพราะถือเป็นรายได้ออมทรัพย์ของสหกรณ์อย่างหนึ่ง

2. กรณีในหน่วยงานหรือชุมชนที่ยังไม่มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ ท่านที่สนใจในกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ และมีความประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นในหน่วยงานหรือชุมชนของท่าน ก็สามารถรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ได้ โดยขอคำแนะนำและสอบถามรายละเอียดได้จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และพื้นที่ 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในส่วนภูมิภาค หรือติดต่อโดยตรงที่สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กรุงเทพมหานคร 10200 โทรศัพท์ 0 2282 6595

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

สหกรณ์เป็นของสมาชิกและสมาชิกทุกคนมีบทบาทที่จะควบคุมการบริหารงานของสหกรณ์ โดยใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก ให้ถูกต้องและสม่ำเสมอการร่วมประชุมใหญ่ เป็นทั้งสิทธิและหน้าที่อันสำคัญยิ่งของสมาชิกทุกคนควรจะต้องเข้าร่วมประชุมใหญ่ของ

สหกรณ์ ซึ่งเป็นโอกาสที่สมาชิกจะแสดงบทบาทรักษาสิทธิและปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของตน ตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างยุติธรรม กำหนดนโยบายการดำเนินงานรวมทั้งคัดเลือกกรรมการดำเนินการที่มีความสามารถ และมอบภารกิจในการดำเนินการต่อไปในแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิก เสริมสร้างความเจริญมั่นคงให้กับสหกรณ์ โดยสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายปัญหา แสดงความคิดเห็น ออกเสียง และยอมรับมติของที่ประชุม ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายข้อบังคับและระเบียบ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกประการ โดยร่วมกันพิจารณาในเรื่องต่างๆ เหล่านี้

ข้อควรปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์

ด้านการเงิน

1. เมื่อชำระเงินแก่สหกรณ์ ต้องชำระต่อเจ้าหน้าที่การเงินที่สหกรณ์แต่งตั้งไว้เท่านั้น และต้องเรียกใบเสร็จรับเงินทุกครั้ง เช่น การชำระหนี้ก่อนกำหนด การถือหุ้นเพิ่ม
2. ควรเก็บใบเสร็จรับเงินทุกฉบับไว้ จนกว่าจะได้สอบถามหนี้สินและเงินค่าหุ้นให้ถูกต้องตรงกันเป็นประจำทุกปี
3. ควรมารับเงินที่สหกรณ์ด้วยตนเอง ถ้าจำเป็นควรมอบฉันทะแก่ผู้ที่ไว้ใจเท่านั้น
4. เมื่อรับเงินจากสหกรณ์ทุกครั้ง ควรตรวจนับจำนวนเงินให้ถูกต้องก่อนออกจากสหกรณ์ไป
5. การนำเงินมาฝากกับสหกรณ์ สมาชิกต้องยื่นใบฝากเงินพร้อมกับสมุดคู่ฝาก เมื่อรับสมุดคืนให้ตรวจสอบรายชื่อผู้มีอำนาจกำกับในสมุดคู่ฝากทุกครั้ง และไม่ควรฝากสมุดคู่ฝากไว้กับพนักงานสหกรณ์

ด้านสินเชื่อ

1. ควรกู้เงินจากสหกรณ์ในกรณีที่มีความจำเป็นจริงๆ และกู้ในจำนวนที่ต้องการใช้เท่านั้น
2. จะค้ำประกันใครต้องตัดสินใจให้ดี เพราะถ้าผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ผู้ค้ำประกันจะต้องชำระหนี้แทนโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง
3. ในกรณีที่สมาชิกสหกรณ์ต้องการรับเงินกู้ เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน ให้สมาชิกรับเงินดังกล่าวที่สหกรณ์ด้วยตนเอง ถ้าหากจำเป็นให้ทำหนังสือมอบฉันทะโดยมีผู้บังคับบัญชาลงลายมือชื่อแสดงต่อเจ้าหน้าที่สหกรณ์ด้วย

ความเป็นมาของสหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำกัด

สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำกัด ได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2516 ด้วยคณะผู้จัดตั้งจำนวน 14 คน สมาชิกแรกตั้ง 182 คน ทุนเรือนหุ้น 10,320 บาท โดยนายปรีดา กรรณสูต อดีตปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการคนแรก (สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำกัด, ม.ป.ป.)

คณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 37 ประกอบด้วย

1. นายจิระ พิมลจิต	ประธานกรรมการ
2. นางขวัญใจ ปทุมมิน	รองประธานกรรมการ คนที่ 1
3. นายอุทัย พิสนท์	รองประธานกรรมการ คนที่ 2
4. นางอัญชนา ตราไช	รองประธานกรรมการ คนที่ 3
5. น.ส.สุชัญญา โพธิ์ตางกูร	กรรมการและเลขานุการ
6. นางโสวรรณ บัวกล้า	กรรมการ
7. นายขรรรงค์ แสนสิงห์	กรรมการ
8. นางเขวาลักษณ์ วงษ์วรสันต์	กรรมการ
9. นางอวยพร มกรเสน	กรรมการ
10. นายประภากร อินทโสภา	กรรมการ
11. นายไพศลิป ม่วงวิโรจน์	กรรมการ
12. นายชาญชัย ชาญเดช	กรรมการ
13. นายอริป วัลไพจิตร	กรรมการ
14. นายมนูญ รัตนอุบล	กรรมการ
15. นางวัลภา มุกอุดมลาภ	กรรมการ
16. นายสุทธิพงษ์ ธรรมรักษ์	ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์
17. นายกำพล สิทธิพันธ์	ผู้ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์

สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินกิจการ ดังนี้

1. ระดมเงินหุ้นจากสมาชิก
2. รับฝาก-ถอนเงินจากสมาชิก
3. ให้เงินกู้แก่สมาชิก

เงินรับฝาก มี 3 ประเภท

1. เงินฝากออมทรัพย์ จ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 1.75
2. เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ จ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 2.25
3. เงินฝากประจำ 3, 6, 12 เดือน จ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 2.50

ให้เงินกู้แก่สมาชิก 3 ประเภท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี

1. เงินกู้สามัญ กู้ได้สูงสุด 50 เท่าของเงินเดือน ไม่เกิน 600,000 บาท เงินค้ำ
หุ้นส่วนที่เกิน 70,000 บาท กู้เพิ่มได้อีก ร้อยละ 90 ชำระไม่เกิน 100 งวด

2. เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน กู้ได้ 3 เท่าของเงินเดือน ไม่เกิน 50,000 บาท และไม่
เกินค่าหุ้นที่มีอยู่ ชำระไม่เกิน 12 งวด และบริการใหม่สำหรับสมาชิก ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2548
สมาชิกที่ชำระหนี้เงินกู้มาแล้ว 2 งวด สามารถยื่นกู้ใหม่ได้โดยไม่ต้องนำหนี้ค้างเก่ามาชำระ
สหกรณ์จะหักไว้ ณ ที่จ่าย

3. เงินกู้พิเศษ มี 3 ประเภท ชำระได้ไม่เกิน 240 งวด

เพื่อการลงทุน กู้ได้ ไม่เกิน 600,000 บาท

เพื่อซื้อยานพาหนะ กู้ได้ ไม่เกิน 1,000,000 บาท

เพื่อการเคหะสงเคราะห์ กู้ได้ ไม่เกิน 1,500,000 บาท

สวัสดิการสมาชิก ประกอบด้วย

1. เงินสงเคราะห์สมาชิกถึงแก่กรรม

1.1 ตั้งแต่ 1 ปี ไม่ถึง 5 ปี ได้รับ 5,000 บาท

1.2 ตั้งแต่ 5 ปี ไม่ถึง 10 ปี ได้รับ 10,000 บาท

1.3 ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป ได้รับ 20,000 บาท

2. เงินช่วยเหลือสมาชิกผู้ประสบภัย ประสบอุทกภัย อัคคีภัย และวาทภัย จ่ายให้
กรณีที่มีสมาชิกมีชื่อเป็นเจ้าของบ้านตามความจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

3. เงินทุนการศึกษาบุตร มี 2 ประเภท คือ เรียนดี และรายได้น้อย จ่ายทุนละไม่
เกิน 5,000 บาท

ทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

จุฑาทิพย์ ภักธราวัต (2540) กล่าวว่า การออมคือ รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมี
ส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่าเงินออม โดยทั่วไป
การออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่าการจ่ายของเขา ทางที่จะเพิ่มเงินออม

ให้แก่บุคคล อาจทำได้โดยการพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นด้วยการทำงานมากขึ้น ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ หรือการปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพมีรายได้สูงขึ้น เป็นต้น นอกจากนั้นการลดรายจ่ายลงด้วยการรู้จักใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมก็จะทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้เหมือน

ความสำคัญของเงินออม

เงินออมเป็นปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายซึ่งบุคคลกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ เช่น กำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะต้องมีบ้านเป็นของตนเองในอนาคตให้ได้ เงินออมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดเป้าหมายที่วางไว้เป็นจริงขึ้นมาได้ นอกจากนี้เงินออมยังใช้สำหรับแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลได้ด้วย ดังนั้นบุคคลจึงควรมีการออมอย่างสม่ำเสมอในชีวิต

สิ่งจูงใจในการออม

การที่คนเรามี “เป้าหมาย” อย่างหนึ่งอย่างใดในอนาคตกำหนดไว้อย่างชัดเจนแน่นอนก็จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเก็บออมมากขึ้น เป้าหมายของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันแล้วแต่ความจำเป็นและความต้องการของเขาและยังขึ้นอยู่กับความหวัง และความทะเยอทะยานในชีวิตของเขาด้วย ตัวอย่างเช่นบางคนอยากมีบ้านและที่ดินเป็นของตัวเอง อยากจะมีการศึกษาสูง อยากมีชีวิตที่สุขสบายในยามปลดเกษียณ หรือหวังที่จะให้ลูกหลานมีหลักฐานมั่นคง ดังนั้นเป้าหมายในการออมแตกต่างกันนี้จะเป็นสิ่งที่กำหนดให้จำนวนเงินออมและระยะเวลาในการออมแตกต่างกันไป

การปฏิบัติเกี่ยวกับการออมที่ดี

การจัดทำรายการรับจ่ายของเงินสด และเงินสดส่วนบุคคลที่เพิ่มขึ้น จะทำให้ทราบว่าแต่ละเดือนจะมีเงินคงเหลือเป็นเงินออมเท่าไร ในทางปฏิบัติเพื่อให้การออมได้ผลจริง ๆ ควรจัดทำดังนี้

1. ทางที่จะสามารถทราบล่วงหน้าได้ว่าจะมีการออมได้หรือไม่นั้นก็โดยการจัดทำงบประมาณเงิน ท่างบประมาณรายได้รายจ่ายเพื่อจะรู้ว่าเงินเหลือที่จะเก็บออมเท่าไร
2. เมื่อทำงบประมาณและทราบได้ว่าจะสามารถเก็บออมได้เดือนละเท่าไรแล้วให้กันเงิน ออมส่วนนั้น (ก่อนที่จะจ่ายเป็นรายจ่ายออกไป) แล้วนำไปฝากธนาคารทันที

รายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินออม เช่น ดอกเบี้ยที่ได้รับ ควรนำไปลงทุนต่อทันทีเพื่อให้เงินออมงอกเงยขึ้นไปอีก และในการเก็บรักษาเงินออมไม่ควรเก็บไว้กับตนเอง เพราะไม่ปลอดภัยและเป็นการสูญเสียรายได้ที่ควรจะได้รับ ดังนั้น การออมที่ดีควรเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยและมีรายได้ด้วย โดยการฝากสถาบันการเงินบางแห่งไว้ เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน สหกรณ์ออมทรัพย์ หรืออาจจะเก็บออมในรูปของการซื้อหลักทรัพย์หรือตราสารฯ ที่มีความมั่นคงก่อให้เกิดรายได้และสามารถเปลี่ยนมาเป็นเงินสดได้ง่ายมาถือไว้ เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน พันธบัตรออมทรัพย์ต่างๆ คำว่าสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนที่มั่นคง การซื้อหน่วยลงทุนกองทุนรวมหรือซื้อหุ้นของบริษัทที่มั่นคงถือไว้ ฯลฯ

ปัจจัยสำคัญในการออม

1. ผลตอบแทนที่ผู้ออมได้รับจากการออม หมายความว่าถ้ายิ่งผลตอบแทนในการออมเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ก็จะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้บุคคลมีการออมเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น เช่น ในภาวะที่รัฐบาลกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำทุกประเภทลง ทั้งยังเก็บดอกเบี้ยภาษีเงินฝากอีก จึงทำให้ระดับเงินออมของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มลดลงเป็นอย่างมาก
2. มูลค่าของอำนาจซื้อของเงินในปัจจุบัน ผู้ออมจะตัดสินใจทำการออมมากขึ้น ภายหลังจากการพิจารณาถึงอำนาจซื้อของเงินที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าจะมีความแตกต่างจากมูลค่าของเงินในอนาคตหมายความว่าจำนวนเงิน 1 บาทซื้อสินค้าและบริการได้ในจำนวนใกล้เคียงหรือเท่ากับการใช้เงิน 1 บาทซื้อสินค้าหรือบริการในอีก 2-3 ปีข้างหน้าหรือมากกว่านั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้ออมเก็บเงินออมไว้โดยไม่ยอมซื้อสินค้าขณะนี้ผู้ออมอาจจะสูญเสียความพอใจที่ควรได้รับจากการซื้อสินค้าในปัจจุบันมากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากการออม ทั้งยังเสียเวลาคอยที่จะซื้อสินค้าในอนาคตที่อาจมีราคาสูงมากกว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับอีกด้วย ดังนั้น ถ้าผู้ออมพอใจที่จะซื้อสินค้าในวันนี้มากกว่าการหวังผลตอบแทนที่จะได้รับเพิ่มขึ้นในอนาคต ผู้ออมก็จะมีการออมลดลง
3. รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ ผู้ที่มีรายได้คงที่แน่นอนเป็นประจำทุกเดือนในจำนวนที่ไม่สูงมากนักเช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชนระดับต่ำ จำนวนเงินออมที่กันไว้อาจเป็นเพียงจำนวนน้อยตามอัตราส่วนของรายได้ที่มีอยู่ ซึ่งต่างจากจำนวนเงินออมของผู้บริหารระดับสูงหรือนักการเมืองที่จะมีเงินเหลือออมได้มากกว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงรายได้เนื่องจากการเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายงานการถูกปลดออกจากตำแหน่งหน้าที่การงานที่มีผลต่อระดับการออมเช่นกัน ก็อาจทำให้มีการออมเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงไปจากระดับเดิมได้ดังนั้น

ในระหว่างที่ผู้ออมมีรายได้มากกว่าปกติหรือในขณะที่ผู้ออมมีความสามารถหารายได้ได้อยู่ จึงควรจะมีการออมไว้เพื่อป้องกันปัญหาทางการเงินอันอาจเกิดขึ้นได้ดังกล่าวแล้ว

4. ความแน่นอนของจำนวนรายได้ในอนาคตหลังการเกษียณอายุ ถ้าผู้มีรายได้ทุกคนทราบได้แน่นอนว่าเมื่อใดก็ตามที่ตนเองไม่มีความสามารถหารายได้อีกต่อไป ผู้ออมก็จะไม่มีปัญหาทางการเงินเกิดขึ้น หรือถ้ามีก็ไม่ใช่ปัญหาที่รุนแรงมากนัก เนื่องจากหน่วยงานที่ผู้ออมเคยทำงานอยู่มีนโยบายช่วยเหลือบุคคลากรในวัยชราหลังเกษียณอายุ หรือภายหลังออกจากงานก่อนกำหนด เช่น นโยบายการให้บำนาญ บำเหน็จ เงินชดเชย เป็นต้น ดังนั้นผู้ออมอาจมีการออมลดลงเพื่อเก็บเงินไว้ใช้จ่ายมากขึ้นโดยไม่ทำให้จำนวนเงินรวมในอนาคตกระทบกระเทือนแต่ประการใด

รูปแบบการออม

เงินออมส่วนใหญ่ก็ยังเป็นการฝากเงินก้อนกับธนาคารถึงร้อยละ 88 (จุฑาทิพย์ ภัทธราวัต, 2540: 28) สำหรับการออมในรูปแบบกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ลดลงค่อนข้างมากโดยลดลงในทุกภาคของประเทศนั้น ๆ สอดคล้องกับรายได้เฉลี่ยที่แท้จริง (หักลบด้วยเงินเฟ้อ) ที่ลดลงเนื่องจากผู้จะออมในรูปแบบของประกันส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูง สำหรับการออมในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การออมสหกรณ์และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

ประโยชน์ของการออมต่อประเทศ

1. การออมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นการช่วยสนับสนุนการลงทุน การผลิตของประเทศและการจ้างงาน เป็นต้น

2. สร้างเสริมความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและลดผลกระทบจากความผันผวนจากวิกฤติการณ์ในตลาดเงินโลกโดยประเทศที่มีอัตราการออมสูง การลงทุนในประเทศก็ไม่ต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศมากนัก ตัวอย่าง เช่น สิงคโปร์ และ ไต้หวัน ล้วนเป็นประเทศที่มีการออมสูงซึ่งสามารถพึ่งตนเองในด้านเงินทุน สำหรับใช้ในการพัฒนา จึงทำให้การพัฒนาประเทศมีความต่อเนื่องและมั่นคง มีระดับการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศต่ำ ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่ต้องพึ่งพาเงินออมจากต่างประเทศค่อนข้างมาก ส่งผลให้เกิดการกีดกันทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การออมจึงนับว่ามีความสำคัญค่อนข้างมากเพื่อยอมรับการลงทุน และเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและต่อผู้ออมเองเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตในระยะยาว อย่างไรก็ตามการออมคือการใช้จ่ายอย่างฉลาดมีแบบแผนและหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือยจากต่างประเทศ

ในทางตรงกันข้ามการออมไม่ได้หมายถึงการตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไปโดยไม่ใช้จ่ายจนถึงระดับหนึ่ง ก็จะส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจได้เช่นกัน

รูปแบบการออมของครัวเรือน

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท (2540: 30) สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบการออมของครัวเรือนเกษตรกรในชนบท ซึ่งประกอบด้วย วิธีการออมครัวเรือนเกษตรกร วัตถุประสงค์ในการออม ผู้ที่ตัดสินใจในการออมของครัวเรือน ปัญหาการออมที่ประสบอยู่ในปัจจุบัน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการออมของครัวเรือนที่คิดว่าเหมาะสม ไว้ว่า เกษตรกรในชนบทมีวิธีการออมหลายรูปแบบ เช่น ออมไว้เองที่บ้าน นำไปลงทุนหาผลประโยชน์ ออมผ่านสถาบันการเงินในระบบ ซึ่งโดยภาพรวมแล้วเกษตรกรจะออมผ่านสถาบันการเงินในระบบถึงร้อยละ 47.9 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด

สถาบันการเงินดังกล่าว คือ กลุ่มแม่บ้าน/กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 14.9, 12.8, 11.7, และ 8.5 ตามลำดับ ส่วนวัตถุประสงค์ในการออม คือ ออมไว้ใช้จ่ายในเวลาจำเป็นฉุกเฉิน ออมไว้ใช้จ่ายบริโภคภายในครัวเรือน ออมไว้สำหรับการลงทุน ออมไว้เพื่อทำบุญ และออมไว้เพื่อชำระคืนเงินกู้ เป็นต้น การตัดสินใจการออมของครัวเรือนเกษตรกรนั้นมาจาก หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกในครัวเรือนตัดสินใจร่วมกัน เช่นเดียวกันรูปแบบการกู้ยืม ซึ่งโดยภาพรวมแล้วปรากฏว่า การตัดสินใจในการออมของครัวเรือนเกษตรกรมาจาก หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกครัวเรือน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

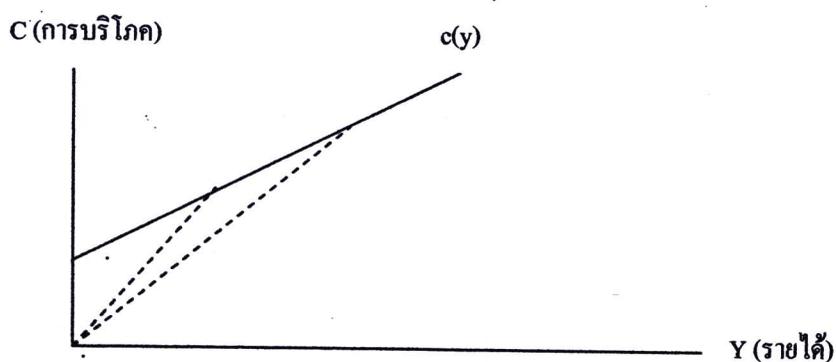
เป็นที่ทราบกันดีว่าเงินออมเป็นส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายเพื่อการบริโภค ดังนั้น การศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการออม จึงต้องอาศัยแนวความคิดจากทฤษฎีว่าด้วยการบริโภคเป็นหลักในการอธิบายการออม ดังนี้คือ

1. ทฤษฎีสถิตฐานรายได้สมบูรณ์ของเคนส์ (John Maynard Keynes)

ประเจ็ด สินทรัพย์ (2526: 224) กล่าวถึงเคนส์ ว่าได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การบริโภคกับรายได้ ซึ่งมีสมมติฐานที่สำคัญสองประการ คือ ประการแรก การบริโภคที่แท้จริงจะเป็นฟังก์ชันที่มีเสถียรภาพ (Stable Function) ของรายได้ที่แท้จริง และประการที่สอง ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume: MPC) จะเป็นบวกแต่น้อยกว่าหนึ่ง และนอกจากนี้เคนส์ยังได้ให้สมมติฐานอีกสองข้อ คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) จะน้อยกว่าความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (Average Propensity to Consume:

APC) $MPC < APC$ และ APC จะลดลงเมื่อรายได้สูงขึ้น และความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายจะลดลงเมื่อรายได้สูงขึ้น

ปราณี ทินกร (2529: 46) กล่าวถึงทฤษฎีสัมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ (absolute income hypothesis) ว่าโดยปกติแล้วคนเราจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่การบริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นเท่ารายได้ ฉะนั้นเมื่อระดับรายได้เพิ่มขึ้นจะทำให้ช่องว่างระหว่างรายได้กับการบริโภคกว้างขึ้น และช่องว่างดังกล่าวนี้ ก็คือการออมนั่นเอง เพราะส่วนต่างระหว่างรายได้กับการบริโภคก็คือการออม แนวคิดดังกล่าว ของ Keynes จึงสรุปได้ว่าเมื่อคนเรามีรายได้เพิ่มขึ้นการออมก็จะเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนของรายได้ทั้งนี้อธิบายได้โดยภาพ 3 รายจ่ายการบริโภคที่แท้จริง C อยู่บนแกนตั้ง และรายได้ที่แท้จริง Y อยู่บนแกนนอน เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายเป็นสัดส่วนลดลงเมื่อเทียบกับรายได้หรือในทางตรงข้าม ประชาชนโน้มเอียงที่จะทำการออมเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นมากกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ความลาดของเส้นตรงซึ่งลากมาจากจุดเริ่มต้นไปยังฟังก์ชันการบริโภคก็คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (APC) หรืออัตราส่วน c/y และความลาดชันของฟังก์ชันการบริโภค คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) จากภาพจะเห็นว่า MPC จะน้อยกว่า APC ถ้า APC ลดลงเมื่อรายได้สูงขึ้น อัตราส่วนการเพิ่มขึ้นของ c ต่อการเพิ่มขึ้นของ y (MPC) จะคือน้อยกว่า APC ซึ่งพฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้บริโภคในระยะสั้นเช่นนี้เคนส์ได้ให้เหตุผลว่า เมื่อรายได้ลดลงเปรียบเทียบกับระดับปัจจุบันประชาชนจะรักษามาตรฐานการบริโภคไว้โดยไม่ตัดการบริโภคลงให้เป็นสัดส่วนกับการลดลงในรายได้ และในทางตรงข้าม เมื่อรายได้สูงขึ้น การบริโภคก็จะไม่สูงขึ้น เป็นสัดส่วนกับรายได้

ภาพ 3 ฟังก์ชันการบริโภคของเคนส์

ที่มา: ปราณี ทินกร (2529: 46)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถอธิบายได้ดังนี้

$$C = a + bY$$

เมื่อ C = การบริโภคที่แท้จริง หรือค่าใช้จ่ายในการบริโภค

Y = รายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้จริง

b = ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายและถูกสมมติว่าคงที่ ขณะใด
ขณะหนึ่งซึ่งเกิดจาก dc / dy หรือมีสัญลักษณ์อีกอย่างว่า MPC

a = ค่า intercept ที่แสดงว่าแม้จะไม่มีรายได้ใด ๆ การบริโภคก็จะต้องเกิดขึ้น
อย่างแน่นอน โดย a จะมีค่าคงที่ หรือการบริโภครายได้สุทธิที่จำเป็น

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้เป็นความสัมพันธ์โดยตรง
เช่นเดียวกับการออม โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$Y = C + S$$

เมื่อ S = การออม

ดังนั้น $S = Y - C$

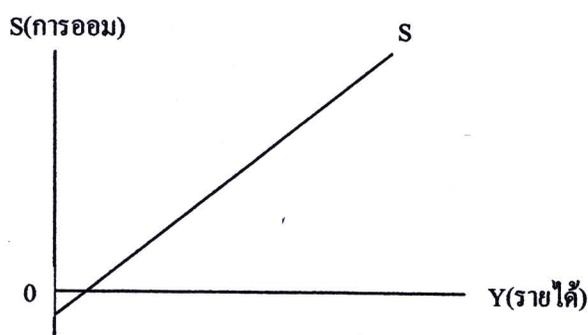
$$= Y - (a + bY)$$

หรือ $S/Y = 1 - (a + bY)/Y$

หรือ $APS = 1 - a - bY/Y$

เมื่อ APS = ความโน้มเอียงในการออมเฉลี่ย

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าเมื่อรายได้ (Y) เพิ่มขึ้น ในขณะที่ a และ b คงที่ APS
จะเพิ่มขึ้น หรือกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นนั่นเอง
(วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาหกรรม และ วลัยภรณ์ อัคระนันท์ (2531: 13) และเส้นการออมจะมีลักษณะดัง
ภาพ 4

ภาพ 4 ความสัมพันธ์ของการออมและรายได้

ที่มา: วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาหกรรม และ วลัยภรณ์ อัคระนันท์ (2531: 13)

2. ทฤษฎีสมมติฐานวัฏจักรชีวิตของแอนโดและโมดิเกลียนี้ (The Life Cycle Hypothesis)

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2544: 38) ได้กล่าวไว้ว่า โมดิเกลียนี้ (Modigliani) และ บรูมเบิร์ก (Beumberg) ได้มีบทบาทสำคัญในการตั้งสมมติฐานวัฏจักรชีวิต สาธารณคดีของสมมติฐานนี้มีว่า โดยทั่วไปบุคคลมักจะมีรายได้ค่อนข้างต่ำเมื่อเริ่มต้นชีวิต เพราะประสบการณ์ในการทำงานน้อย และในบั้นปลายชีวิตเนื่องจากประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ แต่บุคคลจะมีรายได้สูงเมื่ออยู่ในวัยกลางคนในขณะที่การบริโภคของคนจะดำรงไว้ซึ่งการบริโภคคงที่หรืออาจสูงขึ้นทีละน้อย ทำให้ในช่วงเริ่มต้นของชีวิตนั้นบุคคลจะเป็นผู้กู้ยืม ต่อมาในช่วงอายุวัยกลางคนจะออมเพื่อจ่ายคืนหนี้สินและเก็บออมไว้เมื่อออกจากงาน และในช่วงบั้นปลายชีวิตจะกลายเป็นผู้ออมติดลบ

รัตนสา คณิต (2542: 229) กล่าวว่า สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (life - cycle hypothesis) พัฒนาขึ้นโดยนักเศรษฐศาสตร์หลายท่าน อาทิ ฟรังโก โมดิเกลียนี้ (Franco Modigliani) อัลเบิร์ต แอนโด (Albert Ando) และริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Richard Brumberg) ได้เสนอแนวคิดร่วมกันโดยโมดิเกลียนี้ เริ่มเสนอผลงานตั้งแต่ปี ค.ศ.1954 ซึ่งมีแนวความคิดว่า การตัดสินใจของครัวเรือนระหว่างการบริโภคกับการออมในขณะใดขณะหนึ่ง สะท้อนถึงความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายของการกระจายการบริโภคตลอดวงจรชีวิต ภายใต้ข้อจำกัดของรายได้หรือทรัพยากรที่คาดว่าจะได้รับตลอดอายุขัย ซึ่งก็หมายความว่า ระดับการบริโภคของครัวเรือนมิได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในงวดเวลาปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ที่เขาคาดว่าจะได้รับในอนาคตอีกด้วย

ถ้าแนวคิดตามสมมติฐานนี้เป็นจริง ก็หมายความว่า เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับระดับรายได้ของครัวเรือนต่าง ๆ ที่มีระดับรายได้ต่างกันในช่วงเวลาใดงวดเวลาหนึ่งก็จะพบว่า ครัวเรือนที่มีระดับรายได้สูงซึ่งส่วนใหญ่อาจเป็นครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีอายุอยู่ในวัยกลางคน สัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้ของครัวเรือนเหล่านี้จะมีค่าค่อนข้างต่ำ ส่วนครัวเรือนที่มีระดับรายได้ต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่อาจเป็นครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีอายุน้อย หรืออยู่ในวัยสูงอายุ สัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้ของครัวเรือนเหล่านี้จะมีค่าค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงทำให้ได้ข้อสรุปว่า ถ้าระดับรายได้ต่ำ ค่า APC จะสูง แต่เมื่อระดับรายได้สูงขึ้น ค่า APC จะต่ำลง แต่ $APC > MPC$ เส้นการบริโภคระยะสั้นจึงเป็นเส้นที่เอียงลาดจากซ้ายไปขวา และตัดแกนตั้ง

ทฤษฎีการบริโภคในวงจรชีวิตนี้มีส่วนดีในแง่ที่มีสมมติฐานว่า การบริโภคในช่วงเวลาใดมิได้ มีความสัมพันธ์กับรายได้ในช่วงเวลานั้นเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตและมูลค่าสินทรัพย์อีกด้วย อย่างไรก็ตามยังมีผู้วิจารณ์ทฤษฎีการบริโภคในวงจรชีวิตนี้มีจุดอ่อนในแง่ที่ว่าบุคคลจะต้องรู้อายุขัยของตนเองและคาดคะเนรายได้ในอนาคตได้อย่างถูกต้องมีความแน่นอน และบุคคลจะต้องมีเหตุผลในการวางแผนการตัดสินใจบริโภค

นอกจากนี้ ในช่วงอายุที่บุคคลมีรายได้ต่ำ การบริโภคสูงกว่ารายได้นั้น (ค่า APC สูง) บุคคลจะต้องกู้ยืมหรือก่อหนี้เพื่อนำมาใช้จ่ายบริโภค โอกาสในการก่อหนี้เป็นระยะเวลายาวหลายปีอาจจะเป็นไปได้เพราะขาดตลาดทุนที่จะให้กู้ยืมระยะยาวเช่นนั้น ดังนั้นระดับการบริโภคในงวดเวลาใดจึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ในงวดเวลานั้นค่อนข้างสูงมากกว่าที่ทฤษฎีการบริโภควงจรชีวิตคาดคะเนไว้ก็ได้

ประพันธ์ เสวตนันทน (2543: 208) กล่าวถึง สาระสำคัญของสมมติฐานวงจรชีวิตสรุปได้ว่า “แต่ละครอบครัวล้วนต้องการรักษาระดับการบริโภคให้เพิ่มขึ้นด้วยความมีเสถียรภาพตลอดอายุขัยของตนในขณะที่รายได้ที่แต่ละครอบครัวได้รับ มีแบบแผนที่แตกต่างกันไปจากแบบแผนการบริโภคดังกล่าว” ผลที่เกิดขึ้นคือ APC มีค่าแตกต่างกันมากในแต่ละช่วงเวลาดังแต่เกิดจนตาย คือ ในช่วงวัยเด็กและวัยชรา APC จะมีค่าสูงมาก ในขณะที่คนในวัยทำงานจะมี APC ก่อนข้างต่ำ เป็นต้น สมมติฐานวงจรชีวิตมีแนวความคิดคล้าย ๆ กับ Friedman ที่ว่า การใช้จ่ายในการบริโภคนั้นไม่ได้ขึ้นกับรายได้ในปัจจุบัน ตามสมมติฐานนี้ผู้บริโภคจะมีแบบแผนของรายได้ตลอดชั่วชีวิตของเขาในลักษณะที่ว่ารายได้จะต่ำมากในตอนต้นของชีวิต และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นสูงไปเรื่อย ๆ จะมีรายได้สูงสุดในตอนกลางของชีวิต หลังจากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงไปจนอยู่ในระดับต่ำเกือบเท่าตอนต้นของชีวิต เหตุผลที่นำมาอธิบายคือ ประสิทธิภาพในการผลิตโดยในตอนต้นของชีวิต ผู้บริโภคมักจะมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ และค่อย ๆ สูงขึ้นในตอนกลางชีวิต และกลับมามีประสิทธิภาพในการผลิตตกต่ำลงอีกในตอนปลายชีวิต

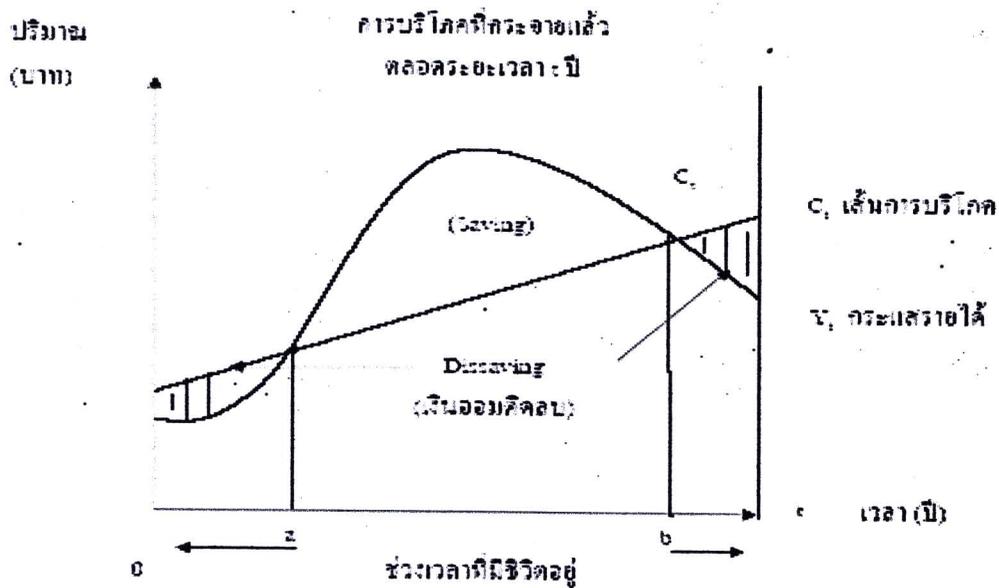
ในด้านพฤติกรรมกรบริโภคนั้น สมมติฐานนี้เชื่อว่า ระดับการบริโภคของผู้บริโภคจะมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ หรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อยตลอดชั่วชีวิตของเขา ข้อจำกัดของสมมติฐานนี้มีเพียงว่าค่าปัจจุบันของการบริโภคทั้งหมด จะต้องไม่มากกว่าค่าปัจจุบันของรายได้ทั้งหมด

ถ้ามีการศึกษางบประมาณการใช้จ่ายของผู้บริโภค โดยการสุ่มตัวอย่างจากประชากรและแบ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างตามชั้นของรายได้ ผลการศึกษาน่าจะเป็นไปในทำนองที่ว่ากลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงจะมีสัดส่วนการบริโภคเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ (ค่า C/Y ต่ำ) ในทำนองเดียวกัน กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำจะมีสัดส่วนการบริโภคเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้สูง (ค่า C / Y สูง) ถ้าสมมติฐานวงจรชีวิตมีความถูกต้องจริง การศึกษาการบริโภคภาคตัดขวาง จะแสดงว่า ค่า APC จะลดลงเมื่อรายได้ของผู้บริโภคสูงขึ้น

ข้อมูลจากงานวิจัยจำนวนมากได้ผลสรุปตรงกันว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้ในระยะยาวเป็นสัดส่วนเดียวกัน ส่วนความสัมพันธ์ในระยะสั้นจะไม่ใช่สัดส่วนเดียวกัน ที่ว่าไม่ใช่สัดส่วนเดียวกันเพราะมีค่าตัวคงที่นั่นเอง ในสมัยของเคนส์

นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าคุณสมบัติของความไม่เป็นสัดส่วนเดียวกันของเส้นการบริโภคระยะสั้น เป็นคุณสมบัติของเส้นการบริโภคในระยะยาวด้วย ซึ่งถ้าความคิดดังกล่าวเป็นจริงก็หมายความว่า รายได้ยิ่งเพิ่มขึ้นเท่าไร จะมีอัตราส่วนของรายได้ที่นำมาเก็บออมไว้จะมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ซึ่งก็ไม่ สอดคล้องกับความเป็นจริง

จากภาพ 5 แสดงให้เห็นกระแสรายได้และเส้นการบริโภคตลอดช่วงชีวิตของ บุคคลตามแนวคิดของสมมติฐานวงจรชีวิต ในระยะเริ่มต้นของชีวิต (0 - a) ผู้บริโภคจะต้องกู้ยืมเงิน มาใช้จ่ายในการบริโภค ในระยะกลางชีวิต (a - b) เขาจะเริ่มอดออม เพื่อนำเงินไปใช้หนี้ที่ได้ก่อขึ้น ในตอนต้นของชีวิต และอดออมไว้ใช้เมื่อตอนปลายชีวิตด้วย ในช่วงปลายชีวิต (b - t) รายได้ ลดลงอย่างรวดเร็ว แต่การบริโภคยังอยู่ในระดับสูง ระยะเวลาที่ผู้บริโภครวมเอาเงินออมมาใช้จน สิ้นชีวิตลง

ภาพ 5 กระแสรายได้และเส้นการบริโภคตลอดช่วงชีวิตของบุคคล
ที่มา: ประพันธ์ เสวตนันทน (2543: 209)

อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม (2540: 110) ได้กล่าวว่า Ando and Modigliani กล่าวถึง รูปแบบกระแสรายได้ของบุคคลตลอดช่วงชีวิตไว้ว่า บุคคลจะมีรายได้ที่ต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบ ในช่วงต้นและช่วงปลายของชีวิต โดยในช่วงต้นของชีวิตบุคคลจะทำตัวเป็นผู้ยืม ในช่วงกลางของชีวิตบุคคลจะทำการออมเพื่อชดใช้หนี้ที่เดิมและเก็บเงินไว้สำหรับช่วงปลายของชีวิต ซึ่งในช่วงปลายของชีวิตบุคคลจะใช้เงินออมที่ได้เก็บไว้ในช่วงกลางของชีวิต Ando และ Modigliani เชื่อว่า

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของบุคคลจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับค่าปัจจุบันของกระแสรายได้ตลอดช่วงชีวิตของเขา เขียนในรูปของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้เป็น

$$C_0 = k(PV_0)$$

C_0 = ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปีที่ 0

K = ค่าคงที่ที่แสดงถึงสัดส่วนของมูลค่าปัจจุบันของกระแสรายได้ตลอดช่วงชีวิตที่ผู้บริโภคนำมาใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

(PV_0) = มูลค่าปัจจุบันของกระแสรายได้ตลอดช่วงชีวิต

รายได้ของบุคคลตามแนวความคิดของแอน โดและ โมคเกิลีย์นี้ จำแนกออกได้

เป็น 2 ประเภท คือ รายได้จากการทำงาน (Y^L) และรายได้จากทรัพย์สิน (Y^P) ดังนั้น

$$(PV_0) = \sum_0^T \frac{Y_t^L}{(1+r)^t} - \sum_0^T \frac{Y_t^P}{(1+r)^t}$$

เมื่อ T = จำนวนปีที่บุคคลคาดว่าจะมีชีวิตอยู่

r = อัตราดอกเบี้ย

แนวความคิดพื้นฐานที่นำไปสู่ทฤษฎีการบริโภคสมัยใหม่ ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับการบริโภคข้ามเวลา แนวความคิดนี้เริ่มต้นมาจากความจริงที่ว่า ผู้บริโภคทุกคนพยายามจะเลือกทำการบริโภคเพื่อทำให้ตนเองได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าผลรวมของมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายในการบริโภคตลอดช่วงชีวิตจะต้องไม่เกินมูลค่าปัจจุบันของรายได้ที่เขาได้รับจากการทำงานตลอดช่วงชีวิต (ในที่นี้จะสมมติเป็นเบื้องต้นว่าบุคคลได้รับรายได้มาจากการทำงานเท่านั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าบุคคลไม่มีทรัพย์สิน ดังนั้นรายได้จากทรัพย์สินจะมีค่าเท่ากับศูนย์) เงื่อนไขนี้ หมายความว่าผู้บริโภคสามารถนำเอารายได้ทั้งหมดที่คาดว่าจะได้รับจากการทำงานตลอดช่วงชีวิตมาจัดสรรเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภคตลอดช่วงชีวิต โดยอาจจะใช้วิธีกู้ยืมจากช่วงเวลาอื่นมาบริโภคล่วงหน้าในช่วงเวลานี้ หรือลดการบริโภคในช่วงเวลานี้แล้วให้ยืมไปบริโภคในช่วงเวลาอื่น ทั้งนี้ผลรวมของมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายในการบริโภคตลอดช่วงชีวิตจะต้องไม่เกินมูลค่าปัจจุบันของรายได้ที่เขาได้รับจากการทำงานตลอดช่วงชีวิต

3. ทฤษฎีสम्मคติฐานรายได้เปรียบเทียบกับตามแนวความคิดของ James S. Duesenberry

สมมติฐานรายได้เปรียบเทียบของ Duesenberry มีข้อสมมติอยู่ 2 ประการ คือ

1. ถ้าพิจารณาตามกลุ่มในสังคมนั้น ผู้บริโภคคนใดคนหนึ่งจะทำการบริโภคในระดับใด มักจะคล้อยตามการบริโภคในกลุ่มของสังคมที่ตนอยู่ หรือทำการบริโภคคล้อยตาม

ระดับรายได้ของกลุ่มในสังคม โดยที่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของกลุ่มในสังคมแล้ว ย่อมจะมีการออมน้อยเพราะต้องทำการบริโภคสูง หรืออีกนัยหนึ่ง ผู้ที่มีรายได้สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของกลุ่มในสังคมย่อมจะมีการออมสูงนั่นเองจากข้อสมมติดังกล่าวนำไปสู่ข้อสรุปว่า ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (C/Y) จะขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลในชั้นของการกระจายรายได้ในสังคม กล่าวคือ บุคคลที่มีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของสังคม บุคคลกลุ่มนี้จะมี (C/Y) สูงและ (S/Y) ต่ำ เพราะว่าบุคคลเหล่านี้จะพยายามรักษาการบริโภคให้เท่าเทียมกับการบริโภคของสังคม ในทำนองตรงข้าม บุคคลที่มีรายได้สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของสังคม จะมี (C/Y) ต่ำ และ (S/Y) สูง เพราะว่าบุคคลเหล่านี้มีระดับการบริโภคเป็นไปตามมาตรฐานของสังคมเช่นเดียวกัน

2. ถ้าพิจารณาตามระยะเวลา Duesenberry เชื่อว่า ผู้บริโภคแต่ละคนจะมีความเคยชินกับการบริโภคในอดีต นั่นคือ เขาจะทำการบริโภคในปัจจุบันเหมือนเช่นเคยในอดีต กล่าวคือ ถ้าผู้บริโภคคนใด มีรายได้ปัจจุบันสูงกว่ารายได้ในอดีต จะมีการบริโภคต่ำ และการออมจะมีค่าสูงในทางตรงข้ามถ้าผู้บริโภคคนใดมีรายได้ในปัจจุบันต่ำกว่ารายได้ในอดีต จะมีการบริโภคสูง และการออมจะมีค่าต่ำ

จากข้อสมมติดังกล่าวนำไปสู่ข้อสรุปว่า บุคคลมีรายได้ในปัจจุบันสูงขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้ในอดีต บุคคลเหล่านั้นจะมี (C/Y) ต่ำ และ (S/Y) สูง ในขณะที่บุคคลที่มีรายได้ในปัจจุบันต่ำลงเมื่อเทียบกับรายได้ในอดีต จะมี (C/Y) สูงและ (S/Y) ต่ำ

การบริหารเงินทุน และการลงทุนในสหกรณ์

ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป.) และ สุวรรณฯ ฐวโชติ (ม.ป.ป.) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเงินทุน และการลงทุนในสหกรณ์ไว้ดังนี้

แหล่งเงินทุนที่สำคัญของสหกรณ์

แหล่งเงินทุนที่สำคัญของสหกรณ์มาจาก 2 แหล่งใหญ่ ดังนี้

1. แหล่งเงินทุนภายใน ประกอบด้วย

1.1 ทุนเรือนหุ้น

1.1.1 จุดแข็งของทุนเรือนหุ้น

- เป็นทุนระยะยาวและเพิ่มขึ้นทุกเดือน
- ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

- บริหารสภาพคล่องไม่ยาก (สภาพคล่อง: การมีสินทรัพย์สภาพคล่อง (เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย) เพียงพอที่จะจ่ายเงินคืนผู้เกี่ยวข้องได้ตามข้อผูกพัน)

1.1.2 จุดอ่อนของทุนเรือนหุ้น

- หุ้นจะไหลเข้ามากเกินไป ถ้าจ่ายเงินปันผลสูง
- หุ้นจะไหลออกถ้าจ่ายเงินปันผลต่ำ

1.1.3 ข้อจำกัดของทุนเรือนหุ้น

- สหกรณ์มีสมาชิกที่มีจำนวนจำกัด ด้วยเขตการทำธุรกิจ หรือขอบเขตของผู้ที่จะมาเป็นสมาชิก

ต้องกำหนดเกณฑ์อ้างอิงในการจ่ายเงินปันผลที่เหมาะสม และเป็นธรรมแก่ทุก ๆ ฝ่าย (ออมอย่างเดียวกันไม่กั้ ทั้งออมและกู้ กู้มากกว่าออม ออมมากกว่ากู้)

1.2 ทุนสำรอง

เป็นการจัดสรรเงินหรือกำไรส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินทุนเพื่อใช้ในการลงทุนในระยะยาว แบ่งเป็น 2 ประเภท

1.2.1 ทุนสำรองมูลค่า (Valuation Reserves) เป็นทุนสำรองทางบัญชี

1.2.2 ทุนสำรองเงินทุน (Capital Reserves) เพื่อขยายกิจการหรือชดเชยการขาดทุน

พ.ร.บ. สหกรณ์มีข้อกำหนดให้สหกรณ์ทุกประเภทตั้งทุนสำรองไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ

ที่มาของทุนสำรอง

1. กำไรประจำปีของสหกรณ์
2. ทุนเรือนหุ้นที่ถูกระงับสิทธิ์
3. เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่ถูกระงับสิทธิ์
4. เงินช่วยเหลือหรือเงินบริจาคจากบุคคลหรือองค์กรต่างๆ

จุดแข็งของทุนสำรอง

- เป็นทุนระยะยาว
- ไม่มีต้นทุน หรือมีต้นทุนต่ำ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหา
- บริหารสภาพคล่องง่าย

จุดอ่อนของทุนสำรอง

- ไม่มี

ข้อดีของทุนสำรอง

สหกรณ์

- เป็นแหล่งทุนที่มั่นคง ในการรักษาระดับการผันแปรทางการเงินของ

- เพิ่มความไว้วางใจให้กับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ (เครื่องค้ำประกันเงินกู้)

ข้อเสียของทุนสำรองของสหกรณ์

- เป็นที่มาของความขัดแย้งระหว่างสมาชิกและฝ่ายจัดการสหกรณ์
- ถ้ามีทุนสำรองมากเกินไป อาจเกิดการสูญเสียการควบคุมจากสมาชิก เพราะฝ่ายจัดการจะมีอิสระในการตัดสินใจทางธุรกิจมากขึ้น
- ถ้าสหกรณ์มีทุนสำรองในระดับสูง อาจทำให้การจัดการด้านการเงิน เป็นไปด้วยความประมาท

1.3 ทุนสะสม

1.3.1 จุดแข็งของทุนสะสม

- ไม่มีต้นทุน
- ทุนสะสมบางประเภทเป็นทุนระยะยาวได้ เช่น ทุนรักษาระดับ อัตราเงินปันผล ทุนขยายกิจการ

1.3.2 จุดอ่อนของทุนสะสม

- ทุนสะสมประเภทที่เป็นสวัสดิการ อาจบริหารสภาพคล่องได้ยาก หากคำนวณขึ้นมาโดยปราศจากหลักเกณฑ์ เช่น ผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการมีจำนวนมาก แต่มีเงินทุนไม่เพียงพอ

1.4 กำไรระหว่างเดือน

1.4.1 จุดแข็งของกำไรระหว่างเดือน

- ไม่มีต้นทุน

1.4.2 จุดอ่อนของกำไรระหว่างเดือน

- หากสหกรณ์นำไปบริหาร แล้วไหลกลับเข้าไม่ทันในช่วงเวลา ประชุมใหญ่ อาจต้องชะลอการจ่ายเงินปันผลเงินเฉลี่ยคืน

1.5 เงินรับฝาก

1.5.1 จุดแข็งของเงินรับฝาก

- เงินฝากประเภทออมทรัพย์ สมาชิกได้รับดอกเบี้ยโดยไม่เสียภาษี
- สหกรณ์มีต้นทุนต่ำ
- มีผู้ฝากรายย่อยมาก ๆ บริหารง่าย

1.5.2 จุดอ่อนของเงินรับฝาก

- บริหารสภาพคล่องยากกว่าบริหารหุ้น
- ถ้ามีผู้ฝากจำนวนน้อย แต่มียอดรวมเงินฝากมาก ก็บริหารยาก
- ถ้านำเงินรับฝากไปให้กู้หรือลงทุนระยะยาวอาจเกิดปัญหาขาด

สภาพคล่องขึ้นได้

2. แหล่งเงินทุนภายนอก (เงินกู้ยืม)

2.1 จุดแข็ง

- เพิ่มทุนหมุนเวียนได้อีกทางหนึ่ง เพราะไม่มีการจำกัด ประเภทของ
เจ้าหนี้ (เจ้าหนี้ของสหกรณ์เป็นใครก็ได้)

2.2 จุดอ่อน

- นำเงินกู้ระยะสั้นไปปล่อยระยะยาว
- ทำสัญญาเสียดอกเบี้ยเงินกู้ลอยตัวแต่นำไปให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยคงที่
หรือนำไปลงทุนในตราสารการเงินที่ดอกเบี้ยคงที่

ตัวอย่างการบริหารเงินทุนของสหกรณ์

1. สหกรณ์ ก. เป็นสหกรณ์ที่บริหาร โดยทุนเรือนหุ้น
 - 1.1 ความมั่นคงสูง เพราะไม่มีเจ้าหนี้
 - 1.2 การบริหารสภาพคล่องง่าย
 - 1.3 แต่ต้นทุนเงินทุนสูง
 - 1.4 สวัสดิการต่าง ๆ อาจมีได้ไม่มาก
2. สหกรณ์ ข. บริหารทั้งทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝาก
 - 2.1 ต้นทุนเงินทุนต่ำ
 - 2.2 สวัสดิการต่าง ๆ มีได้มากกว่าสหกรณ์ ก.
 - 2.3 ต้องระมัดระวังในเรื่องการบริหารสภาพคล่องให้ดี

ทางใช้เงินทุน (ที่สำคัญ)

1. ให้สมาชิกกู้

ข้อพึงระวังเรื่องเงินให้สมาชิกกู้

- 1.1 ต้องเป็นเงินกู้เพื่อการอันจำเป็นและมีประโยชน์ (เป็นข้อความที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ)

1.2 ควรมีการได้ข้อมูลก่อนให้กู้

1.3 ผลกระทบจากการจัดชั้นคุณภาพลูกหนี้ และการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

2. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืม

ข้อพึงระวังเรื่องให้สหกรณ์อื่นกู้

2.1 สหกรณ์ผู้ให้กู้ต้องกำหนดระเบียบฯ ว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ และขอความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ก่อน

2.2 สหกรณ์ผู้ให้กู้ต้องดูว่าสหกรณ์ผู้ขอกู้มีวงเงินกู้ยืมประจำปีตามที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ (ม.47) แล้วเป็นจำนวนเงินเท่าไร

3. ฝากหรือลงทุนตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย

3.1 ฝากในชุมนุมสหกรณ์ หรือสหกรณ์อื่น

3.2 ฝากในธนาคาร หรือฝากในสถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์

3.3 ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

3.4 ชื่อหุ้นของสหกรณ์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์

3.5 ชื่อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์ หรือสหกรณ์อื่น

3.6 ชื่อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

3.7 ฝากหรือลงทุนอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

ข้อสังเกต

1. เงินฝากตาม 1) 2) และหลักทรัพย์ตาม 3) เรียกว่าตราสารหนี้ สหกรณ์จะอยู่ในฐานะเป็นเจ้าของหนี้จะได้รับดอกเบี้ยในอัตราที่กำหนด

2. เงินลงทุนตาม 4) 5) และ 6) เรียกว่าตราสารทุน สหกรณ์จะอยู่ในฐานะผู้ร่วมทุน จะได้ผลตอบแทนก็ต่อเมื่อกิจการนั้นมีกำไร

การฝากหรือลงทุนตามมาตรา 62 (7) ได้แก่

1. บัตรเงินฝากที่ธนาคารเป็นผู้ออก

2. ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารรับอาวัล

3. ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ธนาคารเป็นผู้ออก

4. ตัวสัญญาใช้เงินที่ออกโดยบริษัทเงิน หรือ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ประกันการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย

5. ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นผู้ออก

6. หุ้นกู้ที่มีหลักประกัน ซึ่งได้รับการจัดอันดับ ความน่าเชื่อถือ ตั้งแต่ระดับ A ขึ้นไป จากบริษัทจัดอันดับที่ กลด.เห็นชอบ

7. เฉพาะ 6) ต้องไม่เกินทุนสำรองของสหกรณ์ และต้องผ่านการอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ก่อน

4. ลงทุนในทรัพย์สินถาวร

หมายถึง การลงทุนในที่ดิน อาคาร เพื่อเป็นสำนักงานของสหกรณ์เอง ควรใช้เงินที่ไม่มีต้นทุน

หลักในการลงทุนเพื่อการดังกล่าว ไม่ควรเกินทุนสำรองของสหกรณ์ รวมกับทุนสะสมเพื่อก่อสร้างสำนักงานของสหกรณ์

5. ดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ ตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2546

2.1 ซื้อผลผลิตจากสมาชิกมาจำหน่าย

2.2 ขายสินค้าอุปโภค บริโภค วัสดุการเกษตร

2.3 ป้อน้ำมัน

ฯลฯ

การพยากรณ์

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (2545) ได้สรุปเกี่ยวกับการพยากรณ์ ไว้ดังนี้

การพยากรณ์ (Forecasting) คือ การคาดการณ์ถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาในอนาคต และนำค่าพยากรณ์ที่ได้นั้นมาใช้ประโยชน์ เพื่อการตัดสินใจใดๆ โดยทั่วไปแล้วพยากรณ์จะถูกจัดแบ่งตามหน้าที่หลักๆที่เกี่ยวข้องดังนี้

ในด้านการเงินและการบัญชี (Finance): อุปสงค์ที่ประมาณการจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำงบประมาณการขาย ซึ่งจะเป็จุดเริ่มต้นในการทำงานงบประมาณการเงิน เพื่อจัดสรรทรัพยากรให้ทุกส่วนขององค์กรอย่างทั่วถึงและเหมาะสม

ในด้านการตลาด (Marketing): อุปสงค์ที่ประมาณการไว้จะถูกใช้กำหนดโควตาการขายของพนักงาน หรือถูกนำไปสร้างเป็นยอดขายเป้าหมายของแต่ละผลิตภัณฑ์ เพื่อใช้ในการควบคุมกิจกรรมของฝ่ายขายและฝ่ายการตลาด

ในด้านการผลิต (Operation): อุปสงค์ที่ประมาณการไว้ถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการต่างๆ ในฝ่ายการผลิตคือ

1. การบริหารสินค้าคงคลังและการจัดซื้อ เพื่อมีวัตถุดิบพอเพียงในการผลิต และมีสินค้าสำเร็จรูปพอเพียงต่อการขาย ภายใต้ต้นทุนสินค้าคงคลังในระดับที่เหมาะสม
2. การบริหารแรงงาน โดยการจัดกำลังคนให้สอดคล้องกับปริมาณงานการผลิตที่พยากรณ์ไว้แต่ละช่วงเวลา
3. การกำหนดกำลังการผลิต เพื่อจัดให้มีขนาดของโรงงานที่เหมาะสม มีเครื่องจักร อุปกรณ์หรือสถานประกอบการผลิตที่เพียงพอต่อการผลิตในการปริมาณที่พยากรณ์ไว้การวางแผนการผลิตรวม เพื่อจัดสรรแรงงานและกำลังการผลิตให้สอดคล้องกับการจัดซื้อวัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ต้องใช้ในการผลิตแต่ละช่วงเวลา
4. การเลือกทำเลที่ตั้งสำหรับการผลิต คลังเก็บสินค้า หรือศูนย์กระจายสินค้าในแต่ละแหล่งลูกค้าหรือแหล่งการขายที่มีอุปสงค์มากพอ
5. การวางแผนผังกระบวนการการผลิตและการจัดตารางการผลิต เพื่อจัดกระบวนการผลิตให้เหมาะสมกับปริมาณสินค้าที่ต้องผลิต และกำหนดเวลาการผลิตให้สอดคล้องกับช่วงของอุปสงค์

องค์ประกอบของการพยากรณ์ที่ดี (Elements of a Good Forecast)

- วิธีการที่จะพยากรณ์ได้ผลที่แม่นยำ ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง มีดังต่อไปนี้
1. ระบุวัตถุประสงค์ในการนำผลการพยากรณ์ไปใช้ และช่วงเวลาที่การพยากรณ์จะครอบคลุมถึง เพื่อจะเลือกใช้วิธีการในการพยากรณ์ได้ถูกต้องเหมาะสม
 2. รวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ ถูกต้องตามความเป็นจริง เพราะคุณภาพของข้อมูลมีผลอย่างยิ่งต่อการพยากรณ์
 3. เมื่อมีสินค้าหลายชนิดในองค์การ ควรจำแนกประเภทของสินค้าที่มีลักษณะของอุปสงค์คล้ายกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน พยากรณ์สำหรับกลุ่ม แล้วจึงแยกกันพยากรณ์สำหรับแต่ละสินค้าในกลุ่มอีกครั้ง โดยเลือกวิธีการพยากรณ์ที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มและแต่ละสินค้า
 4. ควรบอกข้อจำกัดและสมมติฐานที่ตั้งไว้ในการพยากรณ์นั้นเพื่อผู้นำผลการพยากรณ์ไปใช้จะทราบถึงเงื่อนไขข้อจำกัดที่มีผลต่อค่าพยากรณ์
 5. หมั่นตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของค่าพยากรณ์ได้กับค่าจริงที่เกิดขึ้นเป็นระยะ เพื่อปรับวิธีการ ค่าคงที่ หรือสมการที่ใช้ในการคำนวณให้เหมาะสมเมื่อเวลาเปลี่ยนไป

ประเภทของการพยากรณ์ (Types of Forecasting)

วิธีการพยากรณ์โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงเวลา ดังต่อไปนี้

1. การพยากรณ์ 1 หน่วยเวลาล่วงหน้า (Immediate – Term Forecasting) เป็นการพยากรณ์ที่มีช่วงเวลาน้อยกว่า 1 เดือน โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับกลางและระดับต่ำ เป้าหมายของการพยากรณ์จะมุ่งเพื่อการปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงวิธีการ

2. การพยากรณ์ระยะสั้น (Short - Term Forecasting) เป็นการพยากรณ์ในช่วงเวลาที่ต่ำกว่า 3 เดือน ใช้พยากรณ์แต่ละสินค้าแยกเฉพาะ เพื่อใช้ในการบริหารสินค้าคงคลัง การจัดการการผลิตสายการประกอบหรือการใช้แรงงาน ในช่วงเวลาแต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือน หรือแต่ละไตรมาส หรืออีกนัยหนึ่งคือการพยากรณ์ระยะสั้นใช้ในการวางแผนระยะสั้น

3. การพยากรณ์ระยะปานกลาง (Medium - Term Forecasting) เป็นการพยากรณ์ในช่วงเวลาที่มากกว่า 3 เดือนจนถึง 2 ปี ใช้พยากรณ์ทั้งกลุ่มของสินค้าหรือยอดขายรวมขององค์กร เพื่อใช้ในการวางแผนด้านบุคลากร การวางแผนการผลิต การจัดการการผลิตรวม การจัดซื้อและการกระจายสินค้า ระยะเวลาที่นิยมพยากรณ์คือ 1 ปี เพราะเป็นหนึ่งรอบระยะเวลาบัญชีพอดี การพยากรณ์ระยะปานกลางใช้ในการวางแผนระยะปานกลาง

4. การพยากรณ์ระยะยาว (Long - Term Forecasting) เป็นการพยากรณ์ในช่วงเวลา 2 ปีขึ้นไป ใช้พยากรณ์ยอดขายรวมขององค์กร เพื่อใช้ในการเลือกทำเลที่ตั้งของโรงงาน และสิ่งอำนวยความสะดวก การวางแผนกำลังการผลิตและการจัดการกระบวนการผลิตในระยะยาว การพยากรณ์ระยะยาวใช้ในการวางแผนระยะยาว

การเลือกเทคนิคการพยากรณ์ (Selecting an appropriate forecasting Method)

ก่อนที่จะทำการตัดสินใจเลือกวิธีการพยากรณ์ใดๆ ควรจะพิจารณาถึงลักษณะของสถานที่ กำลังตัดสินใจว่ามีความสอดคล้องกับลักษณะของวิธีการพยากรณ์ต่างๆ ที่ต้องการจะเลือกใช้สำหรับการพยากรณ์โดยทั่วไป มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. วิธีการใช้วิจารณญาณ (Judgment Method) เป็นวิธีการที่ใช้เมื่อไม่มีข้อมูลในอดีตเพียงพอที่จะใช้พยากรณ์ เช่น ต้องการพยากรณ์ยอดขายของสินค้าใหม่ หรือเมื่อมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกิดขึ้น การพยากรณ์แบบนี้มี 4 วิธี ด้วยกันคือ

1.1 การประมาณการของพนักงานขาย (Sales Force Estimates) ใช้การประมาณการของพนักงานขายซึ่งเป็นผู้ที่ได้สัมผัสกับสภาพของตลาดมากที่สุด ใกล้ชิดกับลูกค้ามากที่สุด พนักงานขายจะพยากรณ์โดยรวบรวมยอดขายแต่ละเขตพื้นที่ซึ่งตนรับผิดชอบเท่านั้น แล้วส่งมายัง

สำนักงานใหญ่ แต่วิธีนี้ก็ยังมีข้อผิดพลาดได้เนื่องจากพนักงานขายบางคนเป็นผู้มองโลกแง่ดีเกินไป หรือพนักงานขายมักจะรู้สึกว่ายอดขายของการพยากรณ์จะถูกใช้ในการกำหนดโควตาการขายจึงประมาทการไว้คำเพื่อเอายอดขายเกินเป้าได้

1.2 ความคิดเห็นของผู้บริหาร (Executive Opinion) ใช้พยากรณ์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ยังไม่ออกสู่ท้องตลาดมาก่อน จึงใช้ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีประสบการณ์คนหนึ่งหรือหลายคนมาช่วยพยากรณ์และกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เช่น การนำผลิตภัณฑ์สู่ตลาดต่างประเทศ ข้อจำกัดของวิธีนี้คือ มักใช้เวลาของกลุ่มผู้บริหารในการประชุมสรุปการพยากรณ์มากจึงเป็นวิธีที่มีค่าใช้จ่ายสูงและไม่ควรใช้ผู้บริหารฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพยากรณ์ตามลำพังโดยไม่ได้สรุปร่วมกับผู้บริหารฝ่ายอื่น เพราะผลของการพยากรณ์กระทบทุกฝ่ายขององค์กร

1.3 การวิจัยตลาด (Market Research) เป็นวิธีที่ต้องกระทำอย่างมีระบบโดยสร้างสมมติฐานแล้วเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคเพื่อทำการพยากรณ์ การวิจัยตลาดต้องประกอบด้วยวิธีการออกแบบสอบถาม กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล สุ่มตัวอย่างมาสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลมาประมวลผลและเคราะห์ตามลำดับ วิธีนี้ใช้กับการพยากรณ์ในระยะสั้น ระยะปานกลางและระยะยาวได้ แต่เป็นวิธีที่เสียค่าใช้จ่ายสูงและต้องพิถีพิถันในการปฏิบัติหลายขั้นตอน

1.4 วิธีเดลฟาย (Delphi Method) เป็นวิธีที่ประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้น วิธีนี้จะใช้ได้ดีเมื่อไม่มีข้อมูลใดจะใช้พยากรณ์ได้และผู้บริหารขององค์กรไม่มีประสบการณ์ในผลิตภัณฑ์นั้นเพียงพอ วิธีนี้จะเริ่มจากการส่งคำถามเวียนไปยังผู้เชี่ยวชาญหลายคนให้ตอบกลับมาแล้วทำเป็นรายงานส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทุกคนได้อ่านข้อคิดเห็นของทุกคน เพื่อให้ทุกคนปรับปรุงแนวความคิดใหม่ แล้วส่งกลับมาอีกทำซ้ำๆหลายรอบจนได้ข้อสรุปยุติจากทุกคน ข้อเสียของวิธีนี้คือเสียเวลานานมาก (อาจเป็นปี) ผู้เชี่ยวชาญบางคนอาจยึดมั่นในความคิดของตนจนไม่สรุปกับข้อคิดเห็นของคนอื่น คำถามหรือแบบสอบถามที่มีดีทำให้สรุปยากจึงใช้วิธีนี้กับผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่สามารถใช้วิธีอื่นได้

2. วิธีการพยากรณ์สาเหตุ (Causal Method) เป็นวิธีการที่ใช้เมื่อข้อมูลมีความสัมพันธ์ของตัวแปรหนึ่งกับยอดขาย ซึ่งตัวแปรนั้นจะเป็นปัจจัยภายในองค์กร เช่น ต้นทุนขาย หรือปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น ค่าโฆษณาของคู่แข่งก็ได้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นสมการเส้นตรง (Linear Regression) โดยมีตัวแปรหนึ่งเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) กับอีกตัวแปรหนึ่งเป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variable) สัมพันธ์กันในลักษณะที่เมื่อตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงแล้ว จะส่งผลให้ตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงด้วย

ข้อดีของวิธีการพยากรณ์สาเหตุ

1. ได้ค่าพยากรณ์เป็นช่วงที่จะนำไปใช้งานได้อย่างมีความยืดหยุ่นมากกว่าค่าพยากรณ์เดี่ยว
2. สามารถพยากรณ์ยอดขายได้จากปัจจัยภายในและภายนอกองค์การที่เกี่ยวข้อง จึงคาดหมายผลการดำเนินงาน (ยอดขายและกำไร) จากการปฏิบัติงาน (ต้นทุนและค่าใช้จ่าย) ได้

ข้อจำกัดของวิธีพยากรณ์สาเหตุ

1. ต้องการข้อมูลจำนวนมากพอเพียงที่จะสรุปเป็นสมการได้ จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง
2. การคำนวณค่อนข้างยุ่งยาก ไม่เหมาะกับการพยากรณ์สำหรับธุรกิจที่มีสินค้าหลายชนิด

3. วิธีการพยากรณ์แบบอนุกรมเวลา (Time Series Method) เป็นวิธีการที่ใช้พยากรณ์ยอดขายในอนาคต โดยคาดว่าจะมีลักษณะเช่นเดียวกับยอดขายในปัจจุบันหรืออนาคตยอดขายหรืออุปสงค์ในความเป็นจริงได้รับอิทธิพลจากแนวโน้ม (Trend) ฤดูกาล (Seasonal) วัฏจักร (Cycle) และเหตุการณ์ผิดปกติ (Irregular Variation)

การพยากรณ์แบบค่าเคลื่อนที่ต้องรอกเก็บข้อมูลอย่างน้อย 3 ช่วงเวลา ดังนั้นค่าพยากรณ์ที่ได้แรกคือของช่วงที่ 4 เช่น ถ้าเริ่มเก็บข้อมูลยอดเดือนมกราคม ในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมก็ยังพยากรณ์ไม่ได้ จะเริ่มพยากรณ์ได้เมื่อสิ้นเดือนมีนาคม โดยคำนวณค่าพยากรณ์ของเดือนเมษายนและค่านี้ทำการพยากรณ์เดือนพฤษภาคม โดยตัดยอดขายจริงของเดือนมกราคมที่อยู่ไกลออกไป เอายอดขายจริงของเดือนเมษายนเข้าแทนที่แล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ซึ่งเป็นค่าพยากรณ์ของเดือนพฤษภาคมต่อไป

จำนวนข้อมูลที่ใช้อาจเป็นจำนวนคี่หรือคู่ก็ได้ ถ้ายอดขายมีลักษณะค่อนข้างคงที่ (Stability) ก็ควรใช้ข้อมูลจำนวนมากหาค่าเฉลี่ยจึงจะได้ค่าพยากรณ์ที่ใกล้เคียงค่าจริงมากกว่า แต่ถ้ายอดขายมีความเปลี่ยนแปลงในช่วงสั้นๆ (Responsiveness) จะควรใช้ข้อมูลจำนวนน้อยหาค่าเฉลี่ยจึงจะให้ค่าพยากรณ์ที่ใกล้เคียงค่าจริงมากกว่า และถ้าหาค่าเฉลี่ย 12 เดือนจะขจัดอิทธิพลของฤดูกาลออกไปได้

วิธีการพยากรณ์แบบแนวโน้มคงที่ (constant model) จากสูตรค่าของพยากรณ์ในช่วงเวลาใดๆ จะมีค่าเท่ากันเสมอ ดังสมการ $Y(t) = a$ $Y(t) =$ ค่าพยากรณ์ ณ ช่วงเวลาใดๆ $a =$ ค่าคงที่ ณ จุดเริ่มต้น

วิธีการพยากรณ์แบบแนวโน้มคงที่ (constant model) $a = \sum y(t) / N$ ดังนั้น
 $Y = \sum y(t) / N$

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม และ การวิเคราะห์อัตราส่วนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ศิริพร กิริติการกุล (2546) สรุปไว้ว่าการวิเคราะห์แนวโน้ม การใช้อัตราร้อยละของแนวโน้ม เพื่อดูแนวโน้ม หรือทิศทางของรายการต่าง ๆ ที่ปรากฏในงบการเงินว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การวิเคราะห์ลักษณะนี้ต้องใช้งบการเงินที่เป็นข้อมูลช่วงเวลาหลาย ๆ ปี ต่อเนื่องกัน ส่วนจะเอาปีใดเป็นปีฐานนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการวิเคราะห์ตัวเลขที่ได้จะชี้ให้เห็นว่ารายการนั้น ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้นยังคงอยู่ในลักษณะเดิมไม่เปลี่ยนหรือมีแนวโน้มลดลง และผลจากการวิเคราะห์ผู้วิเคราะห์สามารถสรุปข้อคิดเห็นของตนเองว่าแนวโน้มทางการเงิน และการดำเนินงานของธุรกิจนี้ น่าพอใจหรือไม่ การวิเคราะห์ด้วยอัตราร้อยละของแนวโน้มตั้งแต่ 2 รายการภายในช่วงเวลาเดียวกัน จะบอกให้ทราบถึงแนวโน้มของอัตราส่วนอย่างคร่าว ๆ ของช่วงเวลานั้น การศึกษาแนวโน้มต้องอาศัยข้อมูลทางการเงินต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาหลาย ๆ ปี เป็นต้นว่า 10 ปี แนวโน้มที่ได้จะชัดเจนและตีความง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์ในการพยากรณ์เหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย

การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) มี 2 ลักษณะ คือ

1. วิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิม

เป็นการศึกษาแนวโน้มจากข้อมูลที่ให้มาโดยตรง เช่น จำนวนเงินที่มีหน่วยเป็นบาท น้ำหนักที่มีหน่วยเป็นกิโลกรัม เป็นต้น ข้อมูลอาจเป็นรายเดือนหรือรายปี หรือช่วงฤดูกาลแล้วแต่ว่าต้องการดูแนวโน้มในช่วงระยะเวลาใด แล้วสรุปว่ารายการดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้นหรือลดลงและการที่มีแนวโน้มสูงขึ้นหรือลดลงเป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ซึ่งถ้าแสดงแนวโน้มโดยรูปกราฟก็จะได้ภาพที่ชัดเจนขึ้น

2. วิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม

แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 วิธี คือ

2.1 อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ (Progressive year horizontal trend analysis)

ในที่นี้จะใช้คำสั้น ๆ ว่า “อัตราการเพิ่ม” ซึ่งคำนวณเป็นอัตราร้อยละของการเพิ่มหรือลดของรายการนั้น ๆ ในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมามีสูตรการคำนวณดังนี้

$$g_t = \frac{X_t - X_{t-1}}{X_{t-1}} \times 100$$

ในที่นี้ g_t คือ อัตราการเพิ่มลดของปีที่ต้องการหา

X_t คือ ตัวเลขของรายการตามปีที่ต้องการหาอัตราเพิ่ม (ลด)

2.2 อัตราร้อยละของปีฐาน (Simple base year horizontal trend analysis)

ตามวิธีนี้จะใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นฐานเพียงปีเดียว เทียบปีดังกล่าวให้เป็นร้อยละ แล้วนำข้อมูลของปีอื่น ๆ ซึ่งเป็นรายการเดียวกันเทียบกับปีฐานทุกปีตลอดช่วงเวลาที่ต้องการวิเคราะห์ จะได้แนวโน้มอีกรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น ข้อมูลที่ถูกเลือกให้เป็นปีฐาน ควรเป็นข้อมูลจากปีที่ปรกติ กล่าวคือ เป็นข้อมูลที่สามารถเป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมด ไม่มีการแกว่งอันเนื่องจากการผิดปกติใด ๆ เช่น ช่วงเศรษฐกิจที่อัตราเงินเฟ้อ อาจทำให้ราคาสินค้าสูงผิดปกติเมื่อเทียบกับข้อมูลราคาในปีอื่น ๆ ได้ เป็นต้น ถ้าสังเกตให้ถี่วิธีนี้อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “การย่อส่วนตามแนวราบ (Common-size horizontal analysis)” เนื่องจากใช้การคำนวณเช่นเดียวกันกับวิธีย่อส่วนตามแนวดิ่ง แต่ทิศทางเท่านั้น และต่างก็ให้ความหมายแตกต่างกัน การวิเคราะห์อัตราร้อยละแนวโน้มเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการวิเคราะห์งบการเงิน โดยใช้สูตรดังนี้

$$g_t = \frac{X_t}{X_{\text{ปีฐาน}}} \times 100$$

โดยให้ g_t คือ อัตราการเพิ่มลดของปีที่ต้องการหา

x_t คือ ตัวเลขของรายการตามปีที่ต้องการหาอัตราเพิ่ม (ลด)

$x_{\text{ปีฐาน}}$ คือ ตัวเลขของรายการในปีที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณ

ข้อสังเกตการวิเคราะห์ด้วยวิธีอัตราร้อยละของปีฐาน

1. ข้อมูลที่ใช้เป็นปีฐานหรือปีปกติ จำเป็นต้องเป็นข้อมูลที่ไม่แกว่ง หรือสามารถเป็นตัวแทนที่ดีแก่ชุดข้อมูลที่จะวิเคราะห์ตลอดช่วงเวลาทั้งหมด หากข้อมูลปีฐานเป็นข้อมูลที่ต่ำกว่าปีเปรียบเทียบกับอื่น ๆ มากก็จะทำให้แนวโน้มของข้อมูลตลอดช่วงเวลาที่วิเคราะห์เพิ่มขึ้น แต่ถ้าข้อมูล สูงกว่าปีอื่น ๆ มาก ก็จะทำให้แนวโน้มมีทิศทางลดลงอย่างมาก ลักษณะดังกล่าวเราเรียกว่าฐานผิดปกติ

2. การเปลี่ยนแปลงของอัตราร้อยละ จะขึ้นอยู่กับขนาดของตัวเลข เช่น การเปลี่ยนจาก 5 บาท หรือ 20 บาท แสดงว่าเพิ่มขึ้น 400% เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเดิม

1,000,000 บาท เป็น 2,000,000 บาท เพิ่มขึ้น 100% ซึ่งหากพิจารณาถึงความสำคัญแล้ว การเปลี่ยนแปลงประการหลังมีความสำคัญมากกว่า

3. การวิเคราะห์ จะขึ้นอยู่กับความสำคัญของรายการ มากกว่าการเพิ่มขึ้นของขนาดของร้อยละ ในกรณีของรายการย่อยประกอบบง เช่น การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายล่วงหน้า 100% อาจมีความสำคัญน้อยกว่ารายการขายสุทธิ เพิ่มเพียง 5% เป็นต้น

ทฤษฎีการวิเคราะห์อัตราส่วนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ศิริพร กิตติการกุล (2546) ได้สรุปทฤษฎีการวิเคราะห์อัตราส่วนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ไว้ดังนี้

เนื่องจากข้อมูลทางการเงินเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (time series) ในบางครั้ง การวิเคราะห์แนวโน้มทางธุรกิจในช่วงระยะเวลายาวนานมูลค่าของรายการของการวิเคราะห์ย่อมมีค่าเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์
2. อัตราคิดลด (หรือค่าเสียโอกาสของเงินทุน)

ดังนั้น การเปรียบเทียบข้อมูลในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน มูลค่าที่แท้จริงของเงินจึงควรคำนึงถึงปัจจัยทั้งสองด้วยซึ่งมูลค่าปัจจุบันของเงินทุนย่อมมีค่าลดลงผันแปรตามเวลาและอัตราคิดลด การวิเคราะห์อัตราส่วนการเจริญเติบโตของธุรกิจในระยะยาวด้วยข้อมูลอนุกรมเวลาจึงต้องใช้ตารางหาปัจจัยของมูลค่าเงินรวม (compound value of interest factor หรือ CVIF) มาประกอบเพื่อให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน (present value) ในการเปรียบเทียบ

สำหรับการเจริญเติบโตของธุรกิจสหกรณ์ โดยอาศัยข้อมูลงบการเงิน ได้แก่ งบดุล ซึ่งแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ ว่ามีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นหรือลดลง การเปลี่ยนแปลงของฐานะการเงินเกิดจากหนี้สินหรือทุนของสหกรณ์ ดังนั้น อัตราการเจริญเติบโตของฐานะการเงินของ สหกรณ์ จึงสามารถพิจารณาได้จากสินทรัพย์และทุนของสหกรณ์

หากจะวิเคราะห์การเจริญเติบโตของธุรกิจสหกรณ์อาจจะพิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงของยอดขาย (ขาย/บริการ) และกำไรของสหกรณ์ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจจะเกิดจากปริมาณธุรกิจและราคาสินค้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อมูลค่าของธุรกิจในภาพรวมได้ สามารถแบ่งขั้นตอนการคำนวณออกเป็นส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การคำนวณค่าปัจจัย (factor) ของมูลค่าปัจจุบันมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{ค่าปัจจัย} = \frac{\text{มูลค่าสิ้นปี } n}{\text{มูลค่าต้นปี } n}$$

n = ช่วงปีกำหนดในการหาอัตราการเจริญเติบโต

มูลค่าสิ้นปี มูลค่าต้นปีของรายการ หรือของรายการทางการเงินที่เราต้องการวิเคราะห์ เช่น สินทรัพย์ ทุน ยอดธุรกิจหรือกำไรสุทธิของกิจการ เป็นต้น

2. เปิดตาราง compound value of interest factor (CVIF) ณ ปีที่ n ซึ่งอาจจะไม่เท่ากับค่าปัจจัยที่คำนวณได้ในขั้นตอนที่ 1 จึงต้องทำการเลือกค่าปัจจัยตัวที่สูงกว่า และตัวที่ต่ำกว่า ค่าปัจจัยที่คำนวณได้

3. เทียบบัญญัติไตรยางศ์ ค่าปัจจัย ณ อัตราตัวต่ำและอัตราตัวสูง เทียบกับค่าปัจจัยที่คำนวณได้จากขั้นตอนที่ 1 จะทำให้ทราบอัตราการเจริญเติบโตของธุรกิจที่แท้จริงในเมื่อพิจารณาจากสินทรัพย์ ทุน ปริมาณธุรกิจ (ยอดขาย) และกำไรสุทธิในช่วงระยะเวลา n ปี

CVIF หรือ compound - value interest factors for one baht เป็นค่าที่แสดงมูลค่าทบต้นของเงิน 1 บาท จากการนำเงินไปลงทุนหรือผลตอบแทนจากการลงทุน ฉะนั้นค่า CVIF จึงสามารถอธิบายได้ว่า ในอนาคตกิจการจะมีการเจริญเติบโตในอัตราเท่าใด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมหวัง เครือแก้ว (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อเงินออมของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีสุทนต์ขลุง จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อยอดเงินออมของสมาชิกรายบุคคล เพื่อนำมาใช้ปรับปรุงและเป็นแนวทางในการระดมเงินออมของสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านรายได้รวมของสมาชิกและมูลค่าผลตอบแทนเงินออมที่สมาชิกได้รับมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับยอดเงินออมของสมาชิก และปัจจัยด้านระยะเวลาในการเป็นสมาชิกมูลค่าสินทรัพย์ถาวรปลายปีของสมาชิก และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี และมีอายุมากกว่า 60 ปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับยอดเงินออมของสมาชิกรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะคือขอความร่วมมือกับภาครัฐในการจัดอบรมด้านทักษะวิชาชีพ หรือในสหกรณ์ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางด้านตลาดรวมทั้งการประชาสัมพันธ์และสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการออมกับสหกรณ์ ซึ่งจะทำให้ระดับเงินออมของสมาชิกเพิ่มขึ้น

ปริชา จำรูญฤทธิ์ (2547: (4) – (5)) ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดการออมของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยกำหนดการออมของสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิก มีความสัมพันธ์ในทิศทาง เดียวกันกับการออมของสมาชิก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาจากจำนวนสมาชิก ในปี พ.ศ. 2533 – 2546 มีอัตราเพิ่มขึ้นของสมาชิกเฉลี่ยประมาณ 3.7% สอดคล้องกับปริมาณเงินรับฝาก ของสมาชิกที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี

รายได้ของสมาชิกมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออมของสมาชิก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า เมื่อสมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น การออมจะลดลง เมื่อพิจารณาจาก ปริมาณการออมของสมาชิกที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกปี จะมีลักษณะการเพิ่มใน อัตราส่วนที่ลดลง แสดงว่า ข้าราชการส่วนใหญ่ที่มีรายได้มากก็จะมีภาระค่าใช้จ่ายที่มากขึ้นเช่นกัน เนื่องจากไม่มีการวางแผนในการจัดสรรรายได้ที่ดีพอ จึงมีผลทำให้มีรายได้เหลือเป็นสัดส่วนเงิน ออมที่น้อยลง

ค่าใช้จ่ายของสมาชิกสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออมของ สมาชิก โดยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของข้าราชการเป็น จำนวน 82.73% ของรายได้เฉลี่ยของข้าราชการ แสดงให้เห็นว่า ภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว ข้าราชการพลเรือนสามัญ มีสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง ทำให้มีความพยายามเพิ่มสัดส่วนการออมให้มาก ที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสร้างโอกาสในการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ และนำมาทดแทนค่าใช้จ่ายที่ต้อง จ่ายในแต่ละเดือน

หนี้สินของสมาชิก มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการออมของสมาชิก ซึ่ง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนเงินกู้ยืมของสมาชิกเป็นจำนวน 234.50% ของ เงินรับฝาก แสดงว่า สัดส่วนหนี้สินของครอบครัวข้าราชการ มีสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง สอดคล้องกับ เงินรับฝากที่มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น

ชฎาวลัย ชุมวรฐายี (2548: (1) – (2)) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการออม ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการ ออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุราษฎร์ธานี จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่มีการออม กับสหกรณ์มากที่สุด เป็นเพศหญิง สมรสแล้ว อายุ 41 – 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ทำงานมา นานกว่า 20 ปี เป็นสมาชิกสหกรณ์มาแล้วกว่า 10 ปี สำหรับสมาชิกที่มีเงินฝากสูงสุด มีจำนวนผู้ ฟังฟัง 2 คน สมาชิกส่วนใหญ่สะสมหุ้นรายเดือน ๆ ละ 1,000 บาท มีเงินฝากน้อยกว่า 10,000 บาท สมาชิกฝากเงินกับสหกรณ์เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในชื่อเสียง ภาพพจน์ และความมั่นคงของ

สหกรณ์มากที่สุด เมื่อสหกรณ์มีการปรับปรุงการบริการ สมาชิกจะฝากเงินเพิ่มขึ้น สมาชิกให้ความสำคัญกับอัตราผลตอบแทนของดอกเบี้ยเงินฝากสูง นอกจากนี้สมาชิกเห็นว่า สหกรณ์ควรปรับปรุงผลตอบแทนของสหกรณ์ที่ให้กับสมาชิก

การทดสอบปัจจัยด้านสมาชิก พบว่า อายุ จำนวนผู้พึ่งพิงไม่มีความสัมพันธ์กับการออม ส่วนความเชื่อมั่นของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการออม การทดสอบปัจจัยด้านสหกรณ์ พบว่า ผลตอบแทน การประชาสัมพันธ์ และการบริการ มีความสัมพันธ์กับการออม

กชวรรณ ทาเวียง (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะแนวโน้มและปัจจัยที่กำหนดการออมของภาคครัวเรือนกับสถาบันการเงินไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาลักษณะแนวโน้มการออม และปัจจัยที่กำหนดการออมของภาคครัวเรือนกับสถาบันการเงินไทย โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาในช่วงปี พ.ศ. 2520 – พ.ศ. 2545 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณทางเศรษฐมิติ โดยทดสอบคุณสมบัติความมีเสถียรภาพของข้อมูลด้วยวิธี Augmented Dickey Fuller Test (ADF) และทดสอบความสัมพันธ์ของแบบจำลอง โดยวิธี Co-integration และ Error Correction Mechanism ผลการศึกษาพบว่า การออมของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน บริษัทประกันชีวิต ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยกเว้นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์มีแนวโน้มลดลง ส่วนผลการศึกษาตามแบบจำลอง พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อหัวมีอิทธิพลในทางบวกกับการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด อัตราการเป็นภาระวัยเด็ก และวัยชรา มีอิทธิพลในทางลบกับการออมภาคครัวเรือนมากที่สุด

วิลาวัลย์ ศิลปสร (2548: (3)-(4)) ได้ศึกษาการวิเคราะห์แนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำกัด ปีการบัญชี 2548 – 2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานในด้านการเงินของสหกรณ์ ในปีบัญชี 2545 – 2547 และพยากรณ์แนวโน้มการดำเนินงานเป็นรายเดือนของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำกัด ในปีการบัญชี 2548 – 2550 ผลการศึกษาในส่วนของแนวโน้มการดำเนินงาน พบว่า ทุนเรือนหุ้น ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจสินเชื่อ สินทรัพย์ หนี้สิน ทุนของสหกรณ์ รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิ ในช่วง 36 เดือนข้างหน้ามีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเกือบทุกรายการ ยกเว้นจำนวนสมาชิกที่มีอัตราลดลงอย่างต่อเนื่อง

นลินี เขียวขจี (2549: (3) – (4)) ได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและแนวโน้มทางธุรกิจของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรมสื่อสารทหารอากาศ จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาผลการดำเนินงาน และแนวโน้มทางธุรกิจของสหกรณ์ ปีบัญชี 2541 – 2546 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสหกรณ์กับเกณฑ์มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชี และกำหนดแผนการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า แนวโน้มทางธุรกิจของสหกรณ์เป็นไปในทิศทางบวก สำหรับแผนการดำเนินงานจากการนำข้อมูลปี 2541-2546 มาประมาณการ พบว่า ในปี 2547 สหกรณ์มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการดี มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากทุนเพิ่มขึ้น โดยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.30

อัมพรพรรณ เสริมสินไพบลย์ (2549: บทคัดย่อ) มีศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์พระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขนาดการออม รูปแบบของการออม และความโน้มเอียงในการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์พระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สมรสแล้ว จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี อายุ 41-50 ปี เป็นสมาชิกสหกรณ์มาแล้ว 11-15 ปี มีสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน มีผู้อยู่ในการอุปการะ 1-2 คน มีรายได้เฉลี่ย 22,556.57 บาท มีรายจ่ายเฉลี่ย 17,574.57 บาท มีขนาดการออมเฉลี่ย 4,982.00 บาท รูปแบบการออมส่วนใหญ่ออมในรูปแบบสินทรัพย์ทางการเงินมากกว่าสินทรัพย์ถาวร นิยมออมโดยสะสมค่าหุ้นรายเดือนมากที่สุด รองลงมาคือ ออมเพื่อการซื้อบ้านและที่ดิน ออมเพื่อซื้อรถยนต์ ผักเงินกับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน และฝากเงินกับสหกรณ์ ตามลำดับ ในอนาคตสมาชิกคิดว่าจะออมในรูปแบบค่าหุ้นสหกรณ์เพิ่มขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามชรา ส่วนความโน้มเอียงออมเฉลี่ย (APS) เท่ากับ 0.2209 หมายความว่า รายได้ 100 บาท สมาชิกสหกรณ์จะออมเฉลี่ย 22.09 บาท และมีความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้าย (MPS) เท่ากับ 0.392 หมายความว่า เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น 1 บาท สมาชิกจะมีเงินออมเปลี่ยนแปลงไป 0.392 บาท

ภาคภูมิ มะลิวัลย์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการลดลงของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์ต่อรูปแบบการออมของภาคครัวเรือนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาลักษณะทั่วไป และรูปแบบการออมของภาคครัวเรือนในประเทศไทย และศึกษาถึงผลกระทบของการลดลงของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์ต่อรูปแบบการออมของภาคครัวเรือน ภายใต้แบบจำลอง 3 รูปแบบ คือ แบบจำลองความต้องการออมในธนาคารพาณิชย์ แบบจำลองความต้องการออมในตลาดหลักทรัพย์ และแบบจำลองความต้องการออมในกองทุนรวม ผลการศึกษาพบว่า ภาคครัวเรือนมีปริมาณการออมมากที่สุด ส่วนใหญ่ฝากเงินไว้กับสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์มากที่สุด และมีแนวโน้มของปริมาณเงินฝากที่เพิ่มขึ้น โดยตลอด

วัตถุประสงค์ของการออมนอกจากจะเก็บไว้ในยากเจ็บป่วยหรือยามชราแล้ว ยังต้องการดอกเบี้ยหรืออัตราผลตอบแทนจากเงินฝาก และจากการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า อัตราผลตอบแทนที่คาดหวังจะได้รับจากธนาคารพาณิชย์ส่งผลกระทบต่อความต้องการออมมากที่สุด หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า อัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์มีผลกระทบต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณการออม

วิมลรัตน์ สุวรรณชัยยง (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริโภคและการออมของบุคลากรสังกัดโรงพยาบาลกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและการออมของบุคลากรสังกัดโรงพยาบาลกลาง ผลการศึกษาพบว่า คร่าวเรือนของบุคลากรมีรายได้เฉลี่ย 26,495.21 บาทต่อเดือน มีรายได้จากบุคลากรร้อยละ 67.57 จากคู่สมสร้อยละ 27.99 และรายได้สมทบ ร้อยละ 4.44 คร่าวเรือนมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 24,825.66 บาทต่อเดือน โดยร้อยละ 60.48 เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 39.52 เป็นค่าใช้จ่ายที่มีไว้เพื่อการอุปโภคบริโภค ทั้งนี้ ค่าอาหารและเครื่องดื่มเป็นค่าใช้จ่ายหลักของการอุปโภคบริโภค คิดเป็นร้อยละ 32.11 ส่วนค่าใช้จ่ายหลักของค่าใช้จ่ายที่มีไว้เพื่อการอุปโภคบริโภค คือ ค่าผ่อนชำระบ้าน/ที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 23.36 เมื่อจำแนกตามระดับชั้นรายได้ครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 25,000 บาท มีค่าใช้จ่ายส่วนเกิน ซึ่งอาจทำให้เกิดภาวะการเป็นหนี้ได้ ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ตั้งแต่ 25,000 บาทขึ้นไป มีรายได้ส่วนเกิน ซึ่งจะทำให้เกิดการออม

ด้านการออมพบว่า ครัวเรือนมีการออมเฉลี่ย 3,143.50 บาทต่อเดือน สัดส่วนร้อยละการออมต่อรายได้ คิดเป็น 11.86 ออมโดยฝากธนาคารมากที่สุด ร้อยละ 49.27 มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บไว้ใช้ยามชรา สำหรับปัจจัยที่ทำให้ครัวเรือนออมเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้น

อรนุช เชาวสุวรรณกิจ (2550: ก - ข) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทย ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทยมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้แก่ รายได้ถาวรของครัวเรือน รายได้ชั่วคราวของครัวเรือน ขนาดของครัวเรือน โดยเฉลี่ย อัตราผลตอบแทนเงินฝากประจำ 12 เดือน โดยเฉลี่ย และอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และพบว่า พฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทยกับรายได้ถาวร รายได้ชั่วคราว และอัตราผลตอบแทนเงินฝากประจำ 12 เดือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนขนาดของครัวเรือน และอัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์กับปริมาณการออมในทิศทางตรงกันข้าม

วิมลรัตน์ ศรีรัตนกุล (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการออมในระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย และศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมในระบบพาณิชย์ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า หลักเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 พฤติกรรมการออมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยออมเงินในบัญชีเงินฝากประจำ เป็นมาออมในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์แทน เนื่องจากหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจผลตอบแทนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำลดต่ำลง นอกจากนี้การเปลี่ยนประเภทเงินฝากจากเงินฝากประจำเป็นเงินฝากออมทรัพย์ก็เพื่อจะได้นำไปลงทุนในด้านอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูง ส่วนผลการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการออมในระบบธนาคารพาณิชย์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินฝากออมทรัพย์มากที่สุดคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ รองลงมาคือ ราคาทองคำแท่ง จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ และส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยต่ำสุดของเงินฝากประจำกับอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของเงินฝากออมทรัพย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณเงินฝากประจำมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และราคาทองคำแท่ง

มะลิวัลย์ แก้วแสน (2551: (4) – (5)) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด จากตัวเลขมูลค่าการออมของครัวเรือน รายได้พึงจ่ายใช้สอยของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปีที่ผ่านมา ซึ่งจากการคำนวณค่าสถิติ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของสมการปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย โดยให้มูลค่าการออมของครัวเรือนเป็นตัวแปรตาม รายได้พึงจ่ายใช้สอยของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคที่ผ่านมา อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ และดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นตัวแปรอิสระพบว่า รายได้พึงจ่ายใช้สอยของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ และดัชนีราคาผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าการออมของครัวเรือน ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

ปิยะนุช นกน้อย (2551: (3) – (4)) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความเสี่ยงของธุรกิจสินเชื่อ และความเพียงพอของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเสี่ยงทางการเงิน รวมทั้งศึกษาหาแนวทางในการบริหารจัดการเงินทุนและนโยบายการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์มีความเสี่ยงทางการเงินต่ำ โดยมีความเสี่ยงจากการให้สินเชื่อต่ำ พิจารณา

จากอัตราส่วนหนี้สูญสุทธิต่อสินเชื่อบริการรวม อัตราส่วนค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่อสินเชื่อบริการรวม ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.00 และอัตราขยายตัวของสินเชื่อบริการมีค่าเท่ากับ ร้อยละ 6.62 ต่อปี มีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอยู่ในระดับดี พิจารณาจากอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเท่ากับ 0.56 เท่า อัตราส่วนเงินรับฝากต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเท่ากับ 0.33 เท่า อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเท่ากับ 0.34 เท่า และอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเท่ากับ 0.86 เท่า มีความเสี่ยงด้านการตลาด (ด้านอัตราดอกเบี้ย) ค่า พิจารณาจากอัตราส่วนดอกเบี้ยรับต่อสินทรัพย์ มีค่าเท่ากับ 6.13% อัตราส่วนดอกเบี้ยจ่ายต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเท่ากับ 1.37% ทำให้มีส่วนต่างของดอกเบี้ยรับ และดอกเบี้ยจ่ายเท่ากับ 4.76% แต่สหกรณ์ยังต้องพิจารณาถึงอัตราส่วนเงินปันผลต่อกำไรสุทธิของสหกรณ์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 87.47 มีความเสี่ยงด้านปฏิบัติการสูงเมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนสินทรัพย์รวมต่อพนักงาน มีค่าเท่ากับ 173.94 ล้านบาทต่อคน และอัตราค่าใช้จ่ายต่อพนักงาน มีค่าเท่ากับ 0.58 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ระบบเตือนภัยเพื่อเฝ้าระวังทางการเงิน โดยใช้ CFSAW สรุปได้ว่าสหกรณ์มีระดับการเฝ้าระวังทางการเงินโดยภาพรวมในระดับปกติ แต่จะต้องระมัดระวังในด้านเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินทุนสำรองมีฉะนั้นสหกรณ์อาจเกิดความเสี่ยงในเรื่องของความเพียงพอของเงินทุนได้

มนตรี สัจจวารกรณ์ (2551: (3) – (4)) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนของเงินทุน และความเพียงพอของเงินทุน สหกรณ์ออมทรัพย์ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนเงินทุน ความเพียงพอของเงินทุน และเพื่อเสนอแนะนโยบายการบริหารเงินทุนและนโยบายการจัดการธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำกัด มีที่มาของเงินทุนส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินทุนภายใน จากเงินรับฝาก รองลงมาคือ ทุนเรือนหุ้น และเงินกู้ยืม โดยมีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ เฉลี่ยร้อยละ 4.1 ต้นทุนทางบัญชีเฉลี่ยร้อยละ 3.3 มีอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนเฉลี่ยร้อยละ 5.2 มีผลตอบแทนสุทธิทางเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ 1.2 มีอัตราผลตอบแทนสุทธิทางบัญชี ร้อยละ 1.9

สำหรับความเพียงพอของเงินทุนของสหกรณ์ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (CAMEL) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ พบว่าสหกรณ์มีทุนเพียงพอสำหรับการชำระหนี้ พิจารณาจากอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเฉลี่ย 0.81 เท่า อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์เฉลี่ย ร้อยละ 0.07 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์เฉลี่ยร้อยละ 18.30 อัตราการเติบโตของหนี้สินเฉลี่ยร้อยละ 5.73 และ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.29 ซึ่ง

อัตราส่วนทางการเงินดังกล่าวเป็นสัญญาณที่ดี สะท้อนให้เห็นความเพียงพอของเงินทุนของ สหกรณ์ที่จะสามารถรองรับความเสี่ยงจากภาระหนี้สินของสหกรณ์

ประยงค์ กุศิริสิน (2551: ง - จ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการออมของ ครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออม รูปแบบการออม ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การออม และความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออมของภาคครัวเรือน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้การเลือกตัวอย่างประเภทไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยเทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ที่มีหัวหน้าครัวเรือนอายุในช่วง 35-60 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงานและมีเงินเหลือออม จำนวน 400 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละและค่า Chi-square การศึกษาพบว่าด้าน พฤติกรรมการออมของครัวเรือน ภาคครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่รับทราบถึง นโยบายเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาลแต่มีความรู้ในระดับรู้ปานกลาง โดยครัวเรือนมีการ วางแผนการใช้เงินเมื่อได้รับรายได้ และมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมก่อนซื้อหรือจ่าย เมื่อ ครัวเรือนต้องใช้จ่าย ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการออมอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจ พอเพียงของรัฐบาล จำนวนเงินที่ออม 1,001-5,000 บาทต่อเดือน โดยออมเมื่อรับรายได้ ออมเป็น รายเดือนทุกเดือน และกำหนดวงเงินออม วัตถุประสงค์ของการออมเพื่อเป็นหลักประกันความ มั่นคงของครอบครัว เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามเจ็บป่วยและยามชรา และเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาการออมของครัวเรือน 10-12 ปี

ด้านรูปแบบการออมของครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ มีการเลือกใช้บริการของธนาคาร กองทุนประกันสังคม และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในรูปแบบเงินฝากต่าง ๆ เงินสมทบประกันสังคม และเงินสะสมกองทุนบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ ตามลำดับ นอกจากนี้ครัวเรือนยังมีการออมนอกระบบสถาบันการเงินในรูปแบบของ การซื้อทองคำและการซื้ออสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน

การศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่ มีผลต่อการออมของครัวเรือนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านผลิตภัณฑ์การออม คือ การมีให้เลือกหลายรูปแบบ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เงินออมมีความปลอดภัยไม่ลดมูลค่า ด้าน ผลตอบแทนจากการออม คือ อัตราผลตอบแทนที่ได้รับ และด้านการส่งเสริมการตลาดของสถาบัน การเงิน คือ การมีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมถึงบ้านเชิญให้ออมเงิน การจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นการออม เงิน และมีการณรงค์การออมผ่านสื่อ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านภาวะเงินเฟ้อ และปัจจัยด้านนโยบาย

เพื่อส่งเสริมการออมจากภาครัฐก็มีผลต่อการออมของครัวเรือน ขณะที่ปัจจัยทางการตลาดในด้านทำเลที่ตั้งของสถาบันการเงิน และปัจจัยด้านเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลไม่มีผลต่อการออมของครัวเรือน

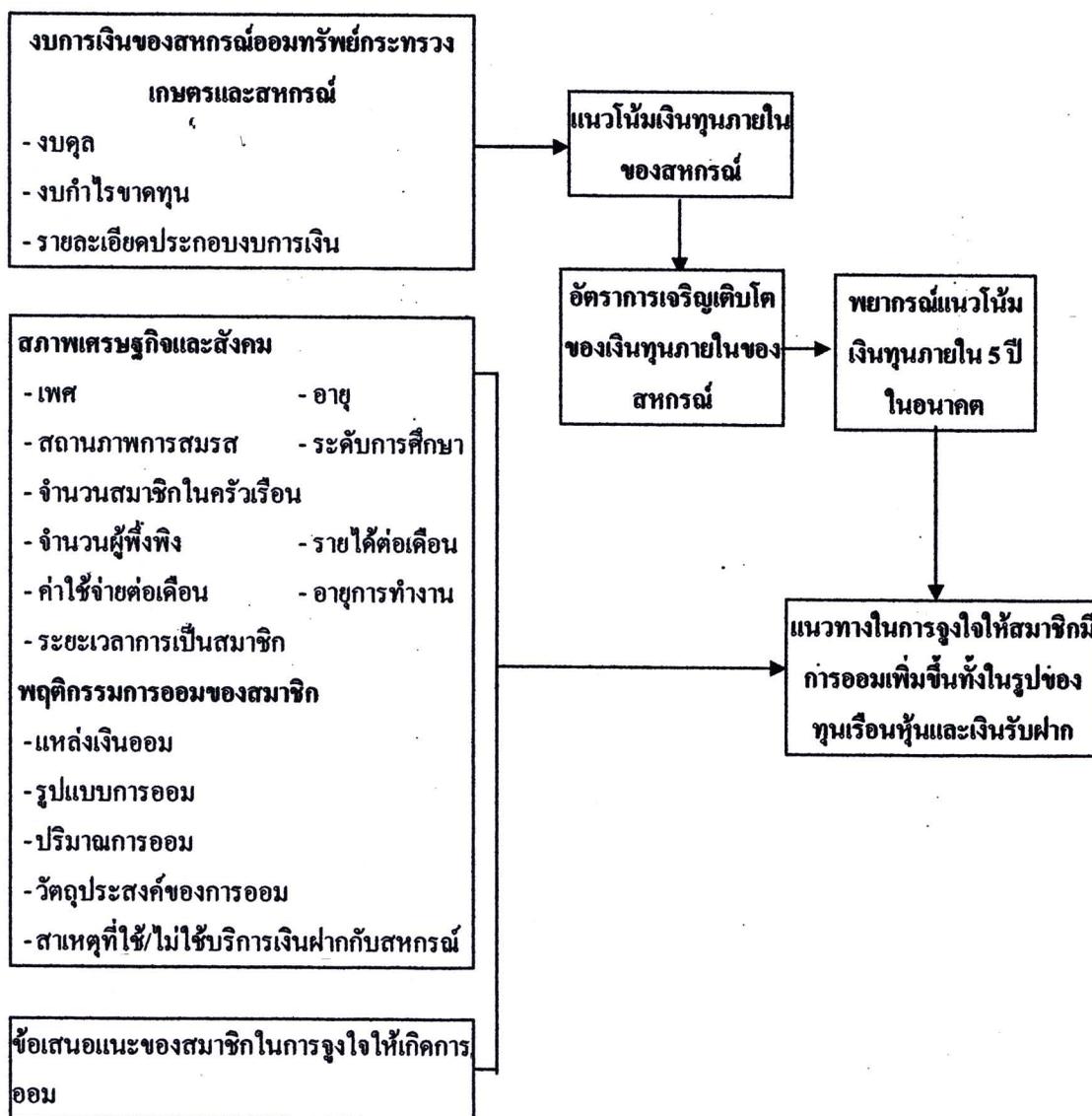
การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการออมของภาคครัวเรือน โดยการทดสอบหาค่า Chi-square (χ^2 -test) พบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนบุตรในครัวเรือน รายได้รวม รายจ่ายรวม และหนี้สินรวม มีความสัมพันธ์กับการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

ภาคสรุป

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมให้สมาชิกออมเงิน รวมทั้งช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกที่มีความเดือดร้อนทางการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร จำกัด ก็เช่นเดียวกันมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยวิธีเกื้อกูลและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ สหกรณ์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่คอยเกื้อหนุนบรรดาสมาชิกให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้นทั้งในด้านการเงิน การให้ผลประโยชน์และสวัสดิการต่าง ๆ แต่การที่สหกรณ์จะสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดีจะต้องมีเงินทุนเพียงพอในการดำเนินงาน โดยแหล่งทุนที่สำคัญของสหกรณ์ คือ แหล่งทุนภายในที่ระดมได้จากทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝาก ซึ่งก็คือ เงินออมที่สมาชิกออมกับสหกรณ์ ฉะนั้น เงินออมจากสมาชิกจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้สหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากผลการดำเนินงานในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา จะเห็นว่า แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของทุนเรือนหุ้นค่อนข้างต่ำ อีกทั้งแนวโน้มการออมลดลง ในขณะที่ความต้องการสินเชื่อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตัวเลขดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงในอนาคตของสหกรณ์ ซึ่งอาจจะเผชิญปัญหาความไม่เพียงพอของเงินทุนในการดำเนินงาน และจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการออม สรุปได้ว่า การออมคือ รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่าเงินออม การออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่าการจ่าย ฉะนั้น การออมจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ และทำให้การออมแตกต่างกันคือ ปัจจัยทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิง รายได้ต่อเดือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน อายุการทำงาน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ รวมถึงพฤติกรรมการออมของสมาชิกก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้

เกิดการออม ได้แก่ แหล่งเงินออม ปริมาณการออม รูปแบบการออม วัตถุประสงค์ของการออม และสาเหตุที่ใช้/ไม่ใช้บริการเงินฝากกับสหกรณ์ ฉะนั้น เพื่อให้สหกรณ์สามารถวางแผน หรือกำหนดนโยบายการระดมทุนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สหกรณ์จะต้องเข้าใจสถานการณ์การออมในอีก 5 ปีข้างหน้า รวมทั้งเข้าใจพฤติกรรมกรรมการออมของสมาชิก ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพ 6 กรอบแนวคิดในการศึกษา